Štorski ŽELEZAR

ŠTORE

26. december 1962
Št. 12 Leto II

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE ŠTORE

IZVRŠITEV LETNEGA PROIZVODNEGA PLANA ZA NOVEMBER 1962

1. Aglomeracija	53,1 %
2. Elektroplavž	95,3 %
3. Jeklarna	91,9 %
4. Valjarna	88,7 %
5. Livarna sive litine	84,1 %
6. Livarna valjev	96,3 %
7. Obdelovalnica valjev	58,8 %
8. Samotna	96,8 %
Skupaj podjetje	89,1 %

ŠTORSKI ŽELEZAR, glasilo delovnega kolektiva železarne Štore — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik: Stane Ocvirk — Uredniški odbor: inž. Dušan Burnik, Anton Mackošek, Rajko Markovič, Stane Ocvirk, Stane Sotler, Borivoj Wudler, inž. Niko Zakonjšek, Henrik Žgeč in Ivan Žmahar — Tiska ČP »Celjski tisk« Celje

V NOVO LETO

Leto 1962 je potekalo v nadaljnji krepitvi našega gospodarskega sistema. Spremenili so se obči pogoji za gospodarjenje z novimi gospodarskimi predpisi glede delitve dohodka, uvedbe carin, novih predpisov, v zunanjetrgovinski menjavi, kar je imelo za posledico, da so te spremembe pozitivno vplivale na odkrivanje določenih slabosti ter pravočasno odpravljanje njihovih vzrokov zaradi hitrejšega napredka v gospodarstvu.

Ukrepi, ki se izvajajo, nam pomagajo hitreje vsklajevati celotno potrošnje s proizvodnjo, nas silijo k odločnejšemu reševanju problemov, ki se porajajo v zvezi s količinsko in kakovostno proizvodnjo glede vse večjih zahtev domačega in inozemskega trga. Istočasno se srečujemo s problemi vsklajevanja cen s kupno močjo domačih potrošnikov in usposobljanja za večji izvoz pod pogoji ostre konkurence s proizvajalci v gospodarsko in tehnično razvitih deželah.

Zaradi neštetih težav je naše gospodarstvo začelo odločno reševati te probleme in je bil ta program in usmeritev po zaključkih 4. plenuma v našem gospodarstvu pozitivno ocenjen. To se predvsem odraža v večjem prizadevanju in jasnejši proizvodni usmeritvi na dejanske potrebe tržišča v odgovornejšem pripravljanju odločitev za investicije in o proizvodnih organizacijskih ukrepih posebno kar zadeva stroške in produktivnost ter v čedalje bolj pozitivni preusmeritvi na specializacijo, kooperacijo in izvoz. Gospodarske organizacije, družbeni organi kažejo zdaj odgovornejši in kritičnejši odnos do sedanjih skupnih in lastnih napak in slabosti ter tudi do nadaljnje proizvodnje in investicijske politike. Takšna usmeritev bo, čeprav še ne prevladuje v vsem gospodarstvu, nedvomno kmalu odločilno vplivala na naš nadaljnji razvoj.

Tudi naše podjetje je sledilo tem smernicam in je v poslovnem letu 1962 napravilo določen napredek na področju gospodarskega, političnega in družbenega življenja. Čeprav še ne razpolagamo z dokončnimi pokazatelji 12. meseca, lahko na podlagi ocenitve pričakujemo, da bomo letošnji plan v proizvodnji za celotno podjetje izvršili kljub povečani proizvodnji za 4,6 % v odnosu na poslovno leto 1961. V proizvodnji je najboljši rezultat dosegla livarna sive litine, ki je imela za 7 % večjo proizvodnjo kot lani, ker je to plansko obvezo izpolnila že 15. 12. 1962. Lepe proizvodne uspehe je dosegel elektroplavž, ki je imel prav tako za 7 % višjo proizvodnjo kot lani, bi pa lahko v proizvodnji surovega železa bili še boljši, če ne bi bila redukcija električne energije v mesecu oktobru. Proizvodne naloge prav tako lepo dosegata obrata jeklarna in obrat šamotarne, nekaj pa je v zaostajanju obrat valjarna in pa obdelovalnica valjev zaradi objektivnih razlogov.

Naša prizadevanja pa niso bila usmerjena predvsem na količinsko proizvodnjo, temveč se je posvečala izredna pažnja kvalitetnemu premiku v proizvodnji. Ta kvalitetni premik je omogočil podjetju, da je pri istih strojih in napravah doseglo znatno povišanje bruto dohodka. Hvalevredno je, da že v vseh naših ekonomskih enotah prevladuje misel, da nam je potrebna le takšna proizvodnja, ki po svoji kakovosti, izbiri in proizvodnih stroških odgovarja zahtevam našega vedno bolj zahtevnega mednarodnega trga.

V letošnjem letu ponovno beležimo nova osvajanja proizvodnje zlasti v oddelku livarne sive litine. Izdelki uspešno osvojene kvalitete nodularne litine so se prvič začeli uveljavljati in imajo že značaj serijske proizvodnje. To so razni odlitki za avtomobilsko industrijo, za strojno industrijo predvsem za poljedelske stroje, kjer že uspešno nadomeščajo jeklene odlitke. V razvojnem postopku pa je še več odlitkov modularne litine, ki se bodo lahko uvrstili v redni proizvodni program livarne. Pri osvajanju nadaljnjih kvalitet jekla, valjanih proizvodov in litoželeznih valjev čakajo naš kolektiv težke naloge, da dosežemo stalno kvaliteto in s tem še večje možnosti razširitve prodaje na trgu.

To bomo dosegli z utrjevanjem tehnološke discipline, poboljšanjem tehnoloških postopkov, s povečanim razvojnim in raziskovalnim delom in še boljšo organizacijo poslovanja z racionalno pripravo proizvodnje in smotrno delitvijo dela.

Spremembe v gospodarskem sistemu zahtevajo tudi ustrezno prilagoditev v izpolnjevanju naših zunanjetrgovinskih nalog. Premiki v cenah in izenačevanje pogojev gospodarjenja so v osnovi omogočili postaviti realnejše odnose vrednosti dinarja na inozemskem trgu, ki so postali merilo za ocenjevanje stopnje gospodarnosti naše proizvodnje. Ta odgovorna naloga zahteva prilagajanje proizvodnje po kakovosti, izbiri in proizvodnih stroških zunanjemu trgu.

Pregled izvoza za naše podjetje v zadnjih štirih letih ponazarja lep napredek, saj je podjetje v letu 1962 svoj izvoz potrojilo v primerjavi z letom 1959. Tudi glede regionalnega usmerjanja izvoza na področja trdnih valut je ugotoviti prav lep uspeh. Letošnji plan izvoza bomo v celoti izpolnili, celo presegli. V letošnjem letu smo prvikrat nastopili na indijskem tržišču z izvozom litoželeznih valjev. Prav tako sodelujemo na licitacijah, ki se vršijo za prihodnje leto. V kolikor bomo na teh licitacijah uspeli, bo to priznanje naši kvaliteti valjev, zlasti če upoštevamo, da na tem tržišču zadevamo ob močno konkurenco starih renomiranih dobaviteljev. Razen teh izdelkov izvažamo tudi razne dele, kot so diferencialna ohišja, vzmetni podporniki, vztrajniki za kamione Deutz, ki so izdelani iz nodularne litine. Navezani so tudi prvi stiki z italijansko firmo OM, kjer se zanimajo za razne tipe odlitkov za avtomobilsko industrijo. V strukturi izvoza je znatna postavka vzmetno jeklo, katerega je naša jeklarna in valjarna osvojila za potrebe železnice in avtomobilske industrije. Prav tako pa izvažamo v razne države in sicer Zah. Nemčijo, Vzh. Nemčijo, Egipt, Bolgarijo, Indijo, itd.

Težave, s katerimi se podjetje srečuje pri izvozu, so predvsem tehnična zastarelost in nezadostna opremljenost podjetja, ki v raznih primerih ni v stanju izpolnjevati ostrih pogojev inozemskega trga v pogledu dimenzijskih in kvalitetnih toleranc. S povečanim planom izvoza v letu 1963 bomo morali izdelati tudi program preusmeritve razpoložljivih sredstev naših skladov ali pa kreditov, da si bomo s tem zagotovili možnost nabave tehnične opreme, ki bo v bodoče omogočila še večje izvozne možnosti.

Nič manjša in pomembnejša naloga v naslednjem obdobju kolektiva pa je rekonstrukcija oziroma razširitev podjetja. Obsežnejšega plana rekonstrukcije sicer v letošnjem letu nismo mogli izvajati zaradi določenih težav v pogledu finančnih sredstev. Uspelo nam je, da smo šli v prvo fazo rekonstrukcije v letošnjem letu. V teku so dela pri zamenjavi transformatorja na elektroplavžu v izgradnji 110 KV daljnovoda in električnega omrežja. V zvezi s to rekonstrukcijo moramo zgraditi novo razdelilno postajo v Selcah. Ta dela bodo popolnoma končana meseca maja naslednjega leta in bo obrat elektroplavž začel obratovati s povečano zmogljivostjo. Vložili smo tudi zahtevek pri Jugobanki za nabavo novega brusilnega stroja za največje valje. Z lastnimi sredstvi pa bomo uredili tudi sušilno in žarilno peč v livarni litine, ki bo bistveno pripomogla k izboljšanju kvalitete in razširitvi asortimana. Razen investicij v osnovna sredstva pa je del sredstev naložen v izgradnjo 70 novih stanovanj. Naslednje leto predstavlja nadaljnjo fazo rekonstrukcije podjetja. Prvenstveno bo potrebno izvršiti rekonstrukcijo v livarni valjev in novogradnjo obdelovalnice valjev, ker bo treba s to proizvodnjo v nepolnih štirih letih znatno razširiti asortiman valjev za potrebe rekonstruiranih ali novo zgrajenih valjarn črne metalurgije. Hitro izgradnjo teh dveh objektov pa narekuje zlasti okolnost, da smo kot edini proizvajalec valjev dolžni dati pravočasno ustrezno kvaliteto in asortiman valjev našim potrošnikom, da ne bi s tem povzročili devizno obremenitev našega gospodarstva. Poleg izgradnje teh objektov pa bi vzporedno tekla tudi rekonstrukcija valjarne in jeklarne ter izgradnja II. elektroplaža. Pogodba za opremo valjarne je že podpisana, medtem ko so v teku razgovori za izdelavo opreme elektroplavža, ki bi se dobavila v kooperaciji z domačo strojno in elektro-industrijo v naslednjih letih. Z realizacijo investicijskega programa bomo v celoti izpremenili podobo in proizvodne možnosti našega podjetja.

Ob zaključku letošnjega leta nas lahko veselijo rezultati, ki smo jih dosegli na področju skrbi za varnost pri delu s tem, da smo dosegli celo najnižji odstotek poškodb in nesreč med vsemi jugoslovanskimi železarnami. Sedanji rezultati so prav gotovo plod večletnih načrtnih prizadevanj, saj delujejo obratne komisije za varnost pri delu že od leta 1952. Izkušnje nas uče, da poleg preventivnih ukrepov tehničnega značaja ima velik vpliv na upadanje nesreč tudi varstvena vzgoja članov kolektiva in novodošlih.

Ob spoznanju, da je izobraževanje postalo temelj za hitrejši razvoj v proizvodnji, smo v podjetju z organizacijo izobraževalnega centra odprli široke možnosti usposabljanja članov kolektiva in tudi na tem področju zlasti v letošnjem letu znatno napredovali.

Razen reševanju gospodarskih problemov so organi upravljanja in družbeno-politične organizacije povečale pozornost tudi športnim problemom na področju Štor. V okviru zelo široko zasnovane prostovoljne delovne akcije v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ-a so člani kolektiva z ostalimi prebivalci Štor v štirih letih opravili nad 202.000 delovnih prostovoljnih ur in s tem rešili športne in komunalne probleme. Zgrajeni športni objekti stadion z igrišči, telovadnica, moderno urejeno kegljišče, odpirajo široke možnosti poglabljanju in širjenju fiskulturne dejavnosti in družabnega življenja delovnega človeka.

Doseženi uspehi v preteklem letu, učinkoviti ukrepi organov samoupravljanja v usmerjanju gospodarstva z uveljavljanjem gospodarske učinkovitosti v vseh odločitvah ter aktivna in razgibana družbeno politična dejavnost organizacije ZK in sindikalne podružnice so jamstvo, da bo kolektiv v takšnih pogojih še hitreje gospodarsko uspeval.

S to željo prehajamo v novo leto 1963, ki naj bi bilo za vse nas uspešno, zdravo, srečno in zadovoljno.

Tugomer Voga

VSEM ČLANOM KOLEKTIVA, NJIHOVIM DRUŽINAM IN SVOJCEM ŽELIJO MNOGO USPEHOV PRI DELU KAKOR TUDI SREČE, ZDRAVJA IN ZADOVOLJSTVA V NOVEM LETU 1963

Izvršni odbor sindikalne podružnice
Delavski svet
Upravni odbor
Uprava podjetja
Tovarniški komite ZKS
Tovarniški komite LMS
Krajevni odbor ZB NOV
Krajevni odbor SZDL
Uredniški odbor »Štorskega Železarja«

DELAVSKI SVET JE RAZPRAVLJAL O VARNOSTI PRI DELU

Na področju varnosti pri delu smo v preteklem in letošnjem letu dosegli že lepe uspehe. S stanjem varnosti in pogoji dela pa ne moremo biti zadovoljni, ker se pojavljajo vedno novi problemi — pa tudi starih je dosti, ki zahtevajo temeljito proučitev. Delavski svet je do sedaj že večkrat obravnaval probleme s tega področja. Tokrat pa je posvetil celotno zasedanje samo vprašanju varnosti pri delu in pogojem dela. Objavljamo izvlečke poročil s tega zasedanja ter glavne prispevke k razpravi. Za izdelavo sklepov pa je DS zadolžil komisijo HTV, da do naslednjega zasedanja pripravi predloge na podlagi podanih poročil in razprave. Te sklepe bomo objavili v eni prihodnjih številk.

Zasedanju sta prisostvovala glavni republiški inšpektor tovariš Zupančič in republiški inšpektor ing. Pirc Stane.

Komisija HTV poroča

Stanje varnosti pri delu se odraža v doseženih rezultatih borbe za znižanje števila obratnih nezgod. Primerjalna tabela gibanja nezgod v letih 1961 in 1962 temelji na procentih celotnega števila zaposlenih.

	1961	1962	razlika
pri delu	8,4 %	7,3 % +	1,1 %
pri delu in na poti	9,2 %	8,2 % +	1,0 %

Iz nje lahko razberemo znižanje nezgod pri delu za 13 %, kar predstavlja velik uspeh, ki je rezultat prizadevanj celotnega kolektiva in pozitivnih ukrepov. Stanje nezgod pri delu in na poti se je mesečno spreminjalo, kar kažejo sledeči podatki:

Mesec	Pri delu	Na poti	Skupaj
Januar	11	4	15
Februar	14	3	17
Marec	18	—	18
April	13	2	15
Maj	6	1	7
Junij	8	—	8
Julij	4	3	7
Avgust	15	1	16
September	19	—	19
Oktober	14	—	14
November	11	1	12

V juliju letošnjega leta beležimo najnižje število nezgod pri delu, ker so se poškodovali samo štirje delavci. Mesečno povprečje znaša 12 nezgod. Zelo dobre rezultate kažeta mesec maj in junij (6 in 8). Tako nizko število nezgod v posameznih mesecih postavlja pred nas vprašanje ali je možno število nezgod še zmanjšati?! Na drugi strani pa beležimo v primerjavi z julijem relativno velik porast v avgustu in septembru (15 in 19). Maj, junij in julij, v katerih je letos najmanj nezgod, so ravno tisti meseci z največjo sezono dopustov ter so od ljudi, ki v tem času delajo, nedvomno zahteva več; tempo dela je hitrejši, potrebni so večji napori, s tem pa se veča možnost nezgod. Kljub temu opažamo nasproten pojav. Kako naj si to razlagamo? Morda terjajo navedeni zahtevnejši pogoji dela od ljudi več pazljivosti, kar manjša število nezgod. Analize posameznih nezgod so pokazale, da je vzroke zanje iskati v največji meri v tako imenovanem osebnem faktorju. Znano je, da so okrog 75 % nezgod ali pa tudi več zakrivili neprevidnost, malomaren odnos do osebne varnosti, nerodnost in neupoštevanje varnostnih predpisov. Delavcu ne pomaga nobeno zaščitno sredstvo, če požene stroj, ki je v popravilu, tako, da ga sam provizorično priklopi. Karakteristično za nezgode v letošnjem letu je tudi, da imamo razmeroma večje število nezgod, ki so jih povzročili sodelavci. Tako kot doslej bodo morala biti tudi v bodoče naša prizadevanja usmerjena na večjo varnost in zmanjšanje števila nezgod, upoštevati pa moramo tudi tehnično zaščito strojev in naprav, predvsem pa vzgoji naših ljudi.

V to je usmerjena tudi sama organizacija službe HTV. Imamo sicer samo enega varnostnega tehnika, ki se poklicno ukvarja z delom tega področja. On je organizacijsko podrejen glavnemu direktorju, kar odgovarja sodobnim stališčem.

Po drugi strani pa smo šli v masovnost s tem, da imamo vrsto komisij v katerih dela preko 60 članov kolektiva. Prve komisije so bile ustanovljene že v letu 1952 ter so od takrat, razen nekaterih izjem stalno delale. V samem začetku te komisije niso imele pravega organizacijskega mesta, saj so bile enkrat postavljene od strani uprave, drugič pa od strani sindikalnih odborov obratov. Šele s pričetkom dela obratnih delavskih svetov so dobile svojo pravo mesto kot organ obratnega delavskega sveta. Tekom desetih let teh komisij so se lahko izoblikovale njihove naloge in metode dela.

Komisije niso bile zaprte v ozek krog ljudi, njihovim sestankom in akcijam so velikokrat prisostvovali delovodje, pa tudi obratovodje. Pomembna vloga teh komisij je v stalnem menjavanju njihovih članov. Zato lahko trdimo, da je neposredno seznanjen velik del kolektiva s problemi varnega dela. To je tudi način, kako približati skrb za varnost slehernemu delavcu.

V začetku poročila navedeni uspehi so nedvomno odraz cele vrste ukrepov in kolektivnega dela na tem področju, med katerimi ima pravilen odnos operativnega vodilnega osebja do vprašanj varnosti velik pomen. Stremeli smo za tem, da bi vodilno operativno osebje sprejelo skrb za varnost med svoje vsakodnevne službene naloge enakovredno skrbi za proizvodnjo, kvaliteto, organizacijo dela itd. S tem smo dosegli že precej. Ker pa je to dolgotrajni proces, kjer gre včasih tudi za spremembo miselnosti posameznika, bo še treba z njimi krepko delati, ker administrativni ukrepi niso vedno najuspešnejši.

Na področju izobraževanja smo v zadnjem času podvzeli več ukrepov: imamo organiziran uvajalni seminar za novosprejete delavce, na katerem jih seznanjamo z osnovami proizvodnje in proizvajalnega procesa, delavskim samoupravljanjem itd. pa še z osnovnimi principi varnosti pri delu ter požarne varnosti. Vsakemu novo sprejetemu delavcu ob tej priliki izročimo tudi naš pravilnik o HTV in požarni varnosti. Ta uvajalni seminar organizira izobraževalni center. V področje varstvene vzgoje spada tudi razdeljevanje posebnih pravilnikov vsem, za opravljanje posebnih del. Tako smo razdelili varilcem pravilnik o varenju, celotnemu prometnemu osebju za normalni in ozki tir pa knjižice, ki jih je izdal ljubljanski zavod za zdravstveno in tehnično varstvo ter vrsto drugih pravilnikov in navodil. Poleg tega razdeljujemo po obratih časopisa Zaštita rada in Preporod. Člani kolektiva jih radi berejo. Najbolj masovno in tudi učinkovito vzgojno ter mobilizacijsko sredstvo pa je naše glasilo »Štorski železar«, v katerem redno objavljamo članke s področja varnosti pri delu. V vsaki številki je opis vseh nezgod iz preteklega meseca.

Rekli smo, da pride delavec v obrat preko uvajalnega seminarja. Delovodja bi ga moral neposredno uvesti v delo ter ga istočasno seznaniti z vsemi nevarnostmi, kakor tudi s posebnimi pogoji na njegovem delovnem mestu, ter z varnostnimi predpisi in navodili. Ponekod se to izvaja, je pa v veliki meri odvisno od delovodje samega. Komisija je mnenja, da bo treba ravno temu vprašanju posvetiti več pozornosti.

Železarna je po svojem postrojenju razen elektroplavža zastarel obrat, kjer se skrivajo določene nevarnosti — nezgode in nezdravi delovni pogoji. Vemo, da je vprašanje poklicnih bolezni pereče. Ta problem bo mogoče rešiti le s spremembo tehnoloških procesov in z modernizacijo posameznih obratov. Stanje poklicnih bolezni skušamo spremljati, smo pa vezani na zdravstveni dom Celje. Vsako leto pošljemo na periodični zdravniški pregled določeno število ljudi, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih. Komisija žal ne more posredovati podatkov trenutnega stanja, ker jih nimamo. Letošnji zdravniški pregledi so bili marca, aprila in maja, vendar še do danes kljub večkratnim urgencam, nismo sprejeli rezultatov.

O pogojih dela v šamotarni je Delavski svet večkrat razpravljal. Po novem investicijskem programu je bila predvidena izgradnja novega obrata. Postavljeni smo pred alternativo ali zgraditi popolnoma nov obrat, ali starega popolnoma opustiti, ker so stalna popravila nerentabilna. Problem šamotarne je uprava podjetja že večkrat prikazala tako republiškim, kot zveznim organom, vendar doslej situacija še vedno ni razčiščena. Ostane pa dejstvo, da je na šamotarni največ pojavov silikoze in da bo treba ta problem hitro rešiti.

Pereče vprašanje ureditve delovnih pogojev, predvsem odpraševanje je v obeh livarnah. Pričnimo s cevno livarno. V njej se problem ventilacije vleče že dolgo vrsto let, čeprav že imamo projekte. Z razširitvijo livarne valjev nameravamo opustiti ulivanje cevi. Z razširitvijo livarne valjev bomo predvidoma pričeli v letih 1964—1965. Vseeno pa bomo morali najti začasno rešitev odpraševanja, za katero že obstoja več variant. Zato smo mnenja da moramo najti rešitev s takimi napravami, ki bi jih po rekonstrukciji lahko uporabili drugje.

Livarna sive litine ima več izvorov prahu. Pri njih se pojavljajo poklicne bolezni. Eden najresnejših problemov je čistilnica. V perspektivnem razvoju nameravamo čistiti odlitke v hidrokomori, s tem pa odpade vprašanje prahu. Do takrat razmišljamo o postavitvi delovne mize z odsesavanjem prahu. Ta dela moramo smatrati kot prioritetna. Začasno rešitev čistilnice smo našli v prestavitvi pod zunanjo prekrito žerjavno progo; toda tam so delavci izpostavljeni prahu in mrazu.

Livarna valjev je s pridobivanjem sferolitine dobila nov ogromen izvor dima, ki napolni celo halo livarne tako, da dim ovira delo, vendar pa zdravju ni škodljiv. V perspektivi je predvidena posebna zaprta komora za cepljenje litine, tako bo to vprašanje v celoti rešeno, vendar pa lahko pričakujemo, da bo sedanje stanje trajalo še nekaj let. Zato bomo tudi tu morali misliti na začasno rešitev.

V jeklarni, valjarni in livarni uporabljamo za čiščenje rafame, toda delo z njimi povzroča poklicna obolenja. Delavci so sicer zaščiteni, vendar je treba to vprašanje rešiti komplekso. Na tem trenutno že delamo, zato bo vprašanje odpraševanja pri rafamah rešeno v najkrajšem času.

Dolgoletni problem izredno teških delovnih pogojev v livni jami jeklarne skušamo reševati z začasnimi rešitvami. V strehi nad livno jamo so bile narejene prezračevalne odprtine, ki vsaj delno vplivajo na izboljšanje pogojev dela. Z rekonstrukcijo jeklarne, ki se bo pričela najpreje, bomo težke delovne pogoje odpravili s popolno spremembo tehnološkega procesa. Isto velja za delovne pogoje v valjarni.

Odsotnost z dela in bolniški dopusti

Analizirati moramo nekaj značilnih podatkov iz polletnega poročila, pa tudi na grobo nekaj podatkov za čas od 1. januarja do 31. oktobra t. l. v primerjavi z letom 1961.

Iz poročila za prvo polletje smo razbrali, da je izgubljenih 21.917 delovnih dni zaradi bolezni, ali povprečno 11,4 dni na zaposlenega. V tem povprečju močno izstopa komunala z 22,8 dnevi, šamotna, kjer so tudi zdravstveni pogoji zaradi načina dela težji, s 14,6 dnevi (tu je zaposlenih precej žensk), nato garaža s 13,9 dnevi, promet s 13, livarna 12,7 in OTK z 12,1 dnevom. Najmanj izgubljenega časa na zaposlenega ima skladišče s 4,38 dnevi. To povprečje se bo do zaključka leta precej spremenilo, saj že dosedanji podatki prikazujejo izostanke tako:

za leto	1961	od I. do X. 1962	
— povprečno zaposlenih	1.901	1.937	
— izostanki — bolezen — nesreče	36.517 dni	34.138 dni brez p. d.	
— povpreč. dni na zaposlenega	18,8	17,6	se bo povečalo
— % odstotnosti od skupnega štev. del. dni v letu na osnovi povpreč. zaposlitve	6,4 %	6,9 %	predvidoma bo padlo
— izplačano nadomestilo din	31,956.067	32,265.828	
— povprečno na zaposl. din	16.810	16.659	se bo dvignilo

Tu nismo upoštevali izostankov pri izplačilih hranarine zaradi porodniških dopustov; končno pa je teh letos manj, kakor lani.

Na prekoračenje vsote izplačil je predvsem vplivalo višje izplačilo osebnih dohodkov v prvem polletju, ki so služila za osnovo izračuna hranarine, oziroma nadomestila.

Zanimivi bi bili tudi podatki o izplačilu nadomestila do 30 dni, vendar teh še nimamo zbranih. Poročilo za prvo polletje dokazuje, da bo podjetje plačalo dinarjev 15 855.621 nadomestila, ali 78,6 % od vse izplačane hranarine. Seveda to ni edini izdatek, ki bo šel v breme podjetja. Podjetje bo od 1. januarja 1963 dalje plačevalo tudi stroške zdravljenja do 30 dni. Zavod za socialno zavarovanje zbira podatke o stroških, kar mu bo služilo za osnovo od meritve sredstev podjetju, iz katerih bo krilo navedene stroške. Vsako prekoračenje določenega zneska bo šlo v breme osebnih dohodkov zaposlenih. Za to se moramo držati načela, da ne smemo šteditи s sredstvi za zavarovanje zdravja, oziroma za zdravljenje delovnega človeka. Iz kolektiva pa moramo izločiti vsakogar, ki s simuliranjem ali namernim poškodovanjem samega sebe, škoduje kolektivu in družbi. Ugotovili smo namreč, da so na prvem mestu nesreče izven tovarne, to je dovarne, to je doma..čr.žnesre ma. O tem nam zgovorno govori tabela:

— nezgode v prvem polletju	v tovarni 80	doma 215
— po prvem polletju do 31. X.	v tovarni 57	doma 105
	v tovarni 137	doma 310

Ker to ni normalen pojav, je podrobna analiza nujno potrebna za ugotovitev resničnih vzrokov takega stanja.

Za nesrečami doma sledijo: obolenja za revmo, vnetje sklepov, nato obolenja dihal, obolenja prebavil, obolenja živcev, kožna obolenja itd.

Analiza prvega polletja je ovrgla domnevo, da največ bolujejo ljudje, ki posedujejo nepremičnine. V podjetju je med zaposlenimi 32,8 % takih, ki imajo stanovanjsko hišo, vrt, malo ali večje posestvo. V bolezenskih izostankih pa so beležili le 31,8 % od skupnih izostankov. Ti podatki pa še niso popolni. Zaključno poročilo in dopolnilne kadrovske analize bodo dale jasnejšo sliko.

Analiza kaže tudi na hiter porast bolezenskih izostankov tistih delavcev, ki so prekoračili 50 let starosti. Zaradi tega so potrebni preventivni ukrepi pri mlajših, da ne bo več tako očitnih posledic v starosti. Upoštevati bomo morali občasno rotacijo na delovnih mestih, kjer zahteva delo poseben fizičen napor ali kjer je delo zdravju škodljivo.

Posledica naraščanja obolelosti nad 50 leti, je tudi predčasna invalidska upokojitev članov kolektiva. V prvih desetih mesecih tega leta je bilo upokojenih 49 članov kolektiva, od tega 24 oseb ali skoraj 50 % invalidsko. Glavni vzroki invalidske upokojitve so: fizična izčrpanost, bolezni srca, dihal, živčevja itd.

V podjetju imamo 19 invalidov II in 41 invalidov III kategorije. Ne moremo trditi, da so vsi ti invalidi zaposleni na primernih delovnih mestih. Obstojajo ovire objektivnega in subjektivnega značaja, ki jih bo treba odpraviti. Problem bomo lahko najbolje reševali z razumevanjem položaja invalida ali osebe z zmanjšano delovno sposobnostjo. Vsakemu, ki je potreben naše pomoči in razumevanja moramo s skupnimi močmi omogočiti delo, ki ga lahko polnovredno opravlja. V občutku manjvrednosti je često vzrok povečanja izostankov. Ti pa povzročajo gospodarsko in moralno škodo kolektivu.

Navrgel sem le nekaj problemov z željo, da bi kolektiv o njih razpravljal in skušal izboljšati stanje v skupno korist.

Pojasnilo

Zaradi neinformiranosti se v podjetju pojavljajo neresnični komentarji o ukrepih, ki niso bili storjeni. Tako se je komentiralo, češ da je strokovno vodstvo podjetja najprej poskrbelo upokojitev tov. ŽMAHAR Karla iz mehanične delavnice, nato pa sklenilo z njim dopolnilno delovno razmerje. Tu želimo sporočiti članom kolektiva, da so te trditve neresnične. Tov. Žmahar ni bil invalidsko upokojen, pač pa se je po zdravljenju vrnil na delo in je naprej v rednem delovnem razmerju.

Kadrovski sektor

Ob dnevu JLA

Napad Gubčeve brigade na Dob pri Mokronogu

Proti koncu decembra 1942 je stala Gubčeva brigada na območju Ajdovca pri Žužemberku. Že okrog devetih zjutraj je prišla vest, da se bližajo Italijani in belogardisti. V hipu smo zasedli položaje. Kmalu so nam pričeli s težkimi minometalci pošiljati božične pozdrave. Končno smo zagledali tudi nje, kako prihajajo vedno bliže. Vnel se je silovit boj. Burja je zavijala okrog naših ušes kot v Sibiriji, še huje od burje pa so žvižgale svinčenke iz sovražnih mitraljezov. Pijani belogardisti so se kot pobesnele zveri zaganjali proti našim položajem, vendar nismo popustili niti za las. V poznem popoldnevu so se s težjimi izgubami vrnili nazaj v Žužemberk.

Po končani borbi smo se vrnili s položajev v kuhinjo, ki je bila v vasi Ajdovec. Tam smo dobili vsak po eno zajemalko prežganke. Po vasi je dišalo po božičnih dobrotah, starčki in žene so hodili že praznično oblečeni, mi pa smo vsi premraženi iskali skromnega zavetja po vaških skednjih. Nismo še legli, ko je bil spet sklican zbor. Snežilo je, brigada pa je krenila na nočni pohod. Korakali smo v smeri Stare gore, prekoračili progo in cesto Ljubljana — Novo mesto in se ustavili v Brezju. Ugibali smo, ali je bil naš pohod umik ali akcija. Kmalu pa smo zvedeli, da se pripravlja napad na italijansko postojanko Dob pri Mokronogu.

Med Mokronogom in Mirno je na samoti stala graščina, katere lastnik je bil Feliks Logoteti. Grofa smo že prej večkrat obiskali, zato je izposloval od okupatorja za osebno varstvo dvaintrideset italijanskih fašistov. Nato se je k njemu zatekel s svojo družino še domači izdajalec Mavsar. Gubčeva brigada je dobila nalogo, da napade to postojanko in jo likvidira. Takoj po našem prihodu v Brezje je odšla izvidniška patrola na ogled te postojanke.

Napadli smo ob enajstih ponoči. Naš bataljon je krenil po visokem snegu, se približal postojanki in jo obkolil. Skupina, ki bi morala vdreti skozi okno v grad, je imela že prislonjeno lestev, ko jo je opazil stražar z balkona. Zaregljale so italijanske strojnice. Zagnali smo se proti gradu.

Uspelo nam je vdreti v grad, toda tedaj se je šele pričel pravi boj. Fašisti so nas zasipali z bombami in se divje branili.

Končno so se Italijani zatekli v prostore, kjer so imeli skladišče moke in sladkorja. Iz vreč so si napravili barikado.

V tej borbi so padli italijanski oficir, grofica in njen sin Pubi. Borba v gradu se je nadaljevala, rafali in eksplozije ročnih bomb so nas skoraj docela oglušili.

Tedaj smo nanosili v grad slame. Po večkratnih poskusih nam je uspelo da je začel grad goreti.

Fašistom v skladišču nismo mogli do živega, saj so bile stene gradu meter debele.

Med tem časom so naši skrbni intendantje že docela opravili svojo nalogo ter izpraznili vsa grajska skladišča, svinjske in goveje hleve.

Okoli tretje zjutraj se je pričel valiti iz gradu gost črn dim.

Tomšičeva brigada, ki je varovala pot od Trebnjega, se je spopadla z Italijani, ki so hiteli na pomoč, mi pa smo čakali, kdaj bodo fašisti prišli iz gradu. Ob vseh poteh, ki so vodile do Doba, se je razplamtelo pravo bojno neurje. Italijani in belogardisti so se spopadli z našimi zaščitnicami.

Fašisti v gradu so vztrajali, ker so bili prepričani, da je pomoč blizu. Grof Logoteti, ki je zamenjal padlega italijanskega oficirja, je od silne vročine in dima popolnoma oslepel. Od njega je prevzel poveljstvo nad fašisti domači izdajalec Mavsar.

Že se je začelo mračiti, fašisti pa so bili še vedno v gradu, ker ogenj še ni dosegel njihovega zakloniščа. Toda tudi mi nismo zapustili položajev.

Ura je bila že ena popoldan, ko smo bili že vsi prepričani, da postojanke ne bo mogoče zavzeti. Komandant brigade je dal poveljje, da zapustimo svoje položaje, kar zaslišimo grofa, kako kliče iz gradu, da se posadka vda. Fašisti so zapeli italijansko partizansko pesem »Avanti popolo, bandera rossa« ter po vrveh spuščali orožje skozi okno, mi pa smo jih gnali po gorečih stopnicah iz gradu v hlev. Ko je Bocon gnal nekega zagrizenega fašista, ga je le-ta napadel in mu hotel odvzeti puško. Bil sem ravno v hlevu, ko zaslišim Boconov klic. »Ris, Ris!«

Planil sem iz hleva in videl, da fašist beži. Ker sem videl, da bi ga ne dohitela, sva s Boconom oddala vsak po en strel, da se je fašist mrtev zgrudil.

Vojni plen pri tem napadu je bil še kar bogat: težka breda, dve lahki strojnici, 21 pušk ter municija. Od naših borcev smo zgubili komandirja voda, mitraljezca Hermana in še nekega borca, ki se njegovega imena ne spominjam več.

Košir Ivan — RIS

Spomini na prijatelja - borca

Z Antonom Ilovarjem, ki je bil doma iz Novega mesta, sva bila dobra prijatelja. Dvaindvajsetletni Tone je že leta 1941 sodeloval z NOB, v vrste aktivnih borcev pa je stopil v dneh novoletnega praznovanja leta 1942. V Kočevju sva se kot partizana prvič srečala marca 1942, ko sem prišel v I. dolenjski bataljon.

Pri napadu na italijansko karabinjersko postojanko v Žužemberku 24. marca 1942, je bil tudi Tone. Po napadu sva bila Tone in jaz dodeljena v isto četo. Tone, ki je imel velik smisel za politično delo, je kmalu postal politdelegat voda. Bil je mirnega značaja in med borci zelo priljubljen. Bila sva skupaj v vodu, ki je bil v nekajdnevni patrulji z nalogo, da zbira orožje in razlaga med prebivalci Dolenjske pomen NOB.

Po formaciji Dolenjskega odreda v maju 1942 sva se z Tonetom razšla. Ostal je v bataljonu v bližini Novega mesta.

Kmalu so Toneta izsledili, do takrat še ilegalni belogardisti. Ko je Tone vodil sestanek v neki najbolj belogardistični vasi, so ga zvezanega gnali v župnijo v Prečni pri Novem mestu, kjer je bil njihov poveljnik župnik Janko Kamlanc, ki je bil eden največjih domačih izdajalcev. Toneta so v župnišču mučili in zaslišavali, toda ostal je popolnoma miren. S ponosom je priznal, da je aktiven borec NOB in da so njihova prizadevanja zaman, da ne bo izdal ničesar. Ko so videli, da od Toneta ne morejo zvedeti niti najmanjše podrobnosti o NOB in o njegovih sodelavcih na terenu, so ga odpeljali na morišče. Župnik Kamlanc je kot poveljnik bele garde dal Toneta postaviti za obzidje farnega pokopališča ter ga sam z nožem zaklal. Pri gnusnem umoru je zločinec izjavil: »V imenu Kristusovih ran, naj bo partizan zaklan!«

Pod nožem belogardistične zverine je ugasnilo plemenito, mlado življenje partizana Toneta. Njegova življenjska pot je bila sicer kratka, njegovo delo pa veliko in plodno. Med nami, ki smo ga poznali, bo ostal v lepem in trajnem spominu.

Župnik Kamlanc, krvnik Dolenjske, je še nekaj časa grozil prebivalstvu s koncentracijskimi taborišči in jih tudi nekaj spravil vanje. Vsi pošteni ljudje, posebno še simpatizerji NOB, so trepetali pred njim. Zaradi njegovih grozodejstev smo ga zasledovali, toda zaman. Neke noči pa je vendar padel v naše roke. Cankarjeva brigada je poslala večjo patruljo v Prečno. Obkolili so župnišče, bil je doma. Ko so odprli vrata njegove delovne sobe, je skočil k omari, v kateri je imel orožje, toda bil je prepozen. Vedel je, da bo težko zagovarjal svoje zločine. Zato se je aretaciji krčevito upiral. Po večdnevnem zaslišavanju je vse priznal. Sojen je bil na smrt z ustrelitvijo. Z njegovo likvidacijo nismo samo maščevali njegovega grozodejstva nad Tonetom, ampak tudi mnogo drugih gnusnih dejanj, ki jih je zagrešil nad številnimi poštenimi in zavednimi prebivalci Dolenjske.

Ivan Košir — RIS

Klub mladih upravljavcev

Prehajamo v tisto letno obdobje, v katerem je največ časa in možnosti za razvijanje in pospešeno delovanje kluba mladih upravljavcev. Sedaj je že skrajni čas, da sestavijo programe za delo v zimskih mesecih. Prav v letošnjem letu, ko dobiva neposredni proizvajalec z novo ustavo FSRJ pravno osnovo za svoje delo v organih upravljanja, dobivajo tudi klubi mladih proizvajalcev čedalje večji pomen.

Izhajajoč iz tega stališča je TK LMS našega kolektiva dal nalogo vsem komisijam, delujočim v okviru tovarniškega komiteja, da sestavijo program dela. Osnovna dejavnost kluba se bo v tem obdobju osredotočila na izobraževalni seminar za mlade funkcionarje LMS in pa na organiziranje predavanj poljubne tematike, ki jo bo mladina sama izbrala.

Izobraževalni seminar bo organiziral izobraževalni center našega kolektiva na podlagi programa, ki ga je že izdelal klub mladih upravljavcev. Tak seminar je več kot potreben. Nov odnos do dela predstavlja pomemben element za napredek ekonomskih enot in podjetja kot celote. Bolj intenzivno obravnavanje proizvodnih problemov ne more prinesti poslabšanja delovne discipline, kot zatrjujejo nekateri nepoučeni ljudje. Sedaj ko obratni delavski sveti že beležijo določene uspehe pri svojem delu, ti uspehi dokončno pobijajo takšne trditve. Razvijanje samoupravljanja in nadaljnja decentralizacija pa zahteva več konkretnega dela in manj »parolarstva« in kampanjskega dela.

Seminar bo obsegal 14 šolskih ur. Predavali bodo domači predavatelji in delno predavatelji iz občinskih in okrajnih forumov.

Omenjena občasna predavanja bodo v glavnem obravnavala problematiko v našem kolektivu.

Omenim naj še tretjo obliko dela — razprave. Izmed razprav bodo v prvi vrsti prišle v poštev sledeče teme: vzgoja mladine in proces industrializacije. Analiza našega podjetja v okviru celjske občine, odnos do kvalificiranega fizičnega dela itd.

Zanimiva bo predvsem zadnja razprava. Osnovo za to razpravo bo klub mladih upravljavcev dal v obliki tez, ki jih bo dobila mladina vsaj 14 dni pred razpravo, da bo stvar lahko temeljito obdelala.

Pred nami stoji mnogo dela in naša dolžnost je, da rušimo, kar je starega in nesprejemljivega in da podpiramo, kar je novega in naprednega. S tem koristimo družbi in si boljšamo delovne pogoje in življenje.

—ve

DS je razpravljal o varnosti pri delu

Nekaj problemov zdravstvene službe v Štorah

Področje, s katerega črpa Železarna svojo delovno silo je precej široko. Ljudje se vozijo ali hodijo po več ur, da bi prišli na svoje delovno mesto. Posledica je prekomerno izčpavanje teh ljudi, tako zaradi neredne pa tudi slabe prehrane, kakor zaradi večjih fizičnih naporov. Ravno med delavci je največ želodčnih bolnikov. Seveda bi bilo zmotno trditi, da je to edini vzrok. Upoštevati moramo še velike količine alkohola, predvsem jabolčnika in šmarnice, ki ga popijejo na teh področjih, nadalje kajenje in izredno malomarnost v odnosih do zobovja in sploh vseh fokalnih infekcij. Te imajo namreč velik pomen pri raznih ledvičnih, revmatičnih in srčnih obolenjih. Kar 866 ljudi je obolelo za boleznimi, ki so nastale zaradi naštetih vzrokov. Te so predvsem avitaminozna, akutni revmatizem, kronični revmatizem, bolezni zob, rane na želodcu in dvanajsterniku, vnetje želodca in črevesja, vnetje sklepov, mišični revmatizem in podobno.

Značaj dela in delovnih pogojev v črni metalurgaji, ki so ravno pri nas zaradi zastarelosti obratov še posebno težavni, močno vplivajo na število obolelih. Gre predvsem za številna prehladna obolenja, opekline in mehanične poškodbe, ki so posledica individualne nepazljivosti in (v zadnjem času sicer vse manjše) alkoholiziranost delavcev. Omeniti moramo tudi poklicna obolenja, predvsem silikozo pri livarjih in delavcih v šamotarni. V letošnjem letu smo odkrili le štiri lažje primere silikotičnega obolenja, vendar nam še niso znani rezultati sistematičnih pregledov Dispanzerja za medicino dela v Celju. Baje so pokazali precej kritično stanje glede tega obolenja. Problem poklicnih obolenj, kot tudi prekomerno izčrpavanje ljudi na delovnih mestih bo treba reševati z notranjo cirkulacijo delovne sile, preko personalne službe, po nasvetih HTV in zdravstvene službe.

Prehladna obolenja dihal so zelo važna postavka in letos zaradi epidemije gripe (675 obolelih) tudi najvišja.

Kot preventivni ukrep smo letos tudi izvedli cepljenje vsega kolektiva proti gripi. O uspešnosti pa lahko govorimo le o približnih številkah, saj smo cepili v času epidemije. Kljub temu pa so bili rezultati cepljenja zadovoljivi.

Pomemben delež pri številu obolelih imajo tudi razne živčne bolezni in duševne motnje. Čeprav je težko reči, kje je temu vzrok, je vsekakor pomemben faktor preobremenjenost (fizična in psihična — tempo življenja) in verjetno tudi delovni pogoji na posameznih delovnih mestih.

V vodilno skupino štejejo še kožna obolenja. Sem spadajo tudi razne prebavne motnje. Stalno se pojavljajo številni pacienti s temi težavami, bodisi, da gre za driske, zaprtje, bruhanja, ali pa razne količne težave. Običajno je »glavni vzrok« malica. Mislim pa, da bi bilo popolnoma zmotno vzeti to kot dejstvo. Saj igra veliko važnejšo vlogo neredna prehrana, pokvarjeno zobovje, razni želodčni katarji kot posledica prekomernega pitja in kajenja ter težki delovni pogoji, predvsem visoka temperatura.

Pri obratnih poškodbah je zelo važen vzrok nezainteresiranost in preutrujenost na delovnih mestih. Da sta ta dva faktorja res važna, nam govore statistični podatki HTV službe, ki kažejo porast nesreč ravno v času pojačanega sezonskega dela doma, to je spomladi in jeseni. Da pa ne gre za preobremenitev v službi, vidimo iz dejstva, da zasledimo padec obratnih nezgod v času letnih dopustov, to se pravi v času, kadar je odsotnost z dela največja in je delovna obremenitev zaposlenih najvišja. Na drugem mestu pa so predvsem neupoštevanja predpisov HTV službe in neprilagojenost delovnemu mestu, alkoholiziranost in razni drugi subjektivni vzroki.

Z ureditvijo patronažne in kontrolne službe smo zdravstveni delavci dobili poleg delnega pogleda v pogoje, v katerih se naši bolniki zdravijo doma, tudi določeno sliko o pojmovanju bolezni. Pri svojih obiskih je kontrolor opozoril v številnih primerih na razne nerednosti v izpolnjevanju zdravniških nasvetov, zaradi česar je prišlo do zavlačevanja in nepravilnega zdravljenja. Dva bolnika sta bila kazensko napotena na zdravljenje v Vojnik. Gre za alkoholike. Tu bi pripomnil le to, da bo nujno potrebno urediti red-

(Nadaljevanje na 4. strni)

Kako gasimo z ročnimi gasilnimi aparati

Delati požarno varno ni samo želja onih, ki se poklicno bavijo s požarno varnostjo, temveč je to želja in tudi dolžnost slehernega proizvajalca in državljana. Zvezni temeljni zakon, razni republiški, okrajni, občinski in tudi naši interni predpisi nas seznanjajo z načeli požarne preventive. V našem podjetju sicer obstoja stalna gasilska dežurna služba, obratne trojke in prostovoljno gasilsko društvo katerih delo se pozitivno odraža v neznatnem številu začetnih požarov, kar pa je za popolno varnost pred požari še premalo. Da bo požarna varnost v podjetju res na višini, je nujno potrebno, da sleherni zaposleni dela tako, da bo onemogočena vsaka možnost za nastanek požara.

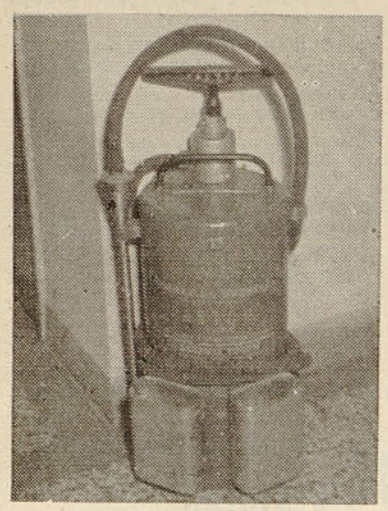

V predzadnji številki Storskega Železarja je bilo pisano o požarni varnosti na delovnem mestu. V današnji in v naslednjih številkah pa bomo spoznali delovni kolektiv s pripomočki za gašenje začetnih požarov in z načinom gašenja. Sleherni član kolektiva naj se seznani z napravami, ki so nameščene po obratih, delavnicah itd. da bo znal v slučaju potrebe s temi napravami tudi ravnati. Zavedajmo se, da le takojšnja intervencija lahko prepreči večjo škodo.

Te naprave so ročni gasilni aparati, s katerimi lahko pogasimo začetne požare ali pa jih vsaj omejimo, dokler ni na mestu večja gasilna naprava.

Prvi ročni gasilni aparati so bili izdelani v Franciji že leta 1864. Pri nas smo imeli pred vojno in še nekaj let po njej razne inozemske tipe gasilnih aparatov, predvsem nemški »Minimaks«. Ker se pa ti aparati zaradi svoje raznolikosti niso dobro obnesli zaradi uvažanja polnil in rezervnih delov smo po osvoboditvi pričeli izdelovati naslednje požarne gasilne aparate:

»T 13« — brentača ali vedrovka, »VH — 14« — aparat za vodo, »PH — T 15« — aparat na kemično paro, »S — T 16« — aparat na suho gašenje - prah, »CO_2 — T 17« — aparat na ogljikov dvokis, »T — 18« — aparat na tetraklor ogljik.

Navedene aparate izdelujeta tovarni »Pastor« v Zagrebu in »Vatrosprem« v Beogradu. Danes nekaj besed o najenostavnejši napravi za gašenje začetnih požarov — »brentači«. To je mala prenosna črpalka s katero lahko gasimo z vodo ali pa z zračno peno. Predvsem je prikladna za gašenje sobnih požarov, požarov v stenah, podih, stropih itd. Prednost brentače je tudi v tem, ker jo lahko za razliko od vseh ostalih aparatov polnimo med samim gašenjem tako, da lahko gasimo po potrebi tudi dalj časa brez prekinitve. Izdelana je v obliki valja in drži 15 do 20 litrov vode. V posodi je vgrajena mala batna črpalka, ki je pritrjena na dno z vijakom, na pokrovu posode pa je sedež črpalke. Polovica pokrova se odpira, kjer se v posodo doliva voda. Na vrhu ima posoda ročico za prenos, s strani pritrdilce za odvodno cevko, ročnik in posode z ekstratom. V posodo nalijemo vodo, razvijemo gumijasto cev, z desno nogo stopimo v izrez, ki je na spodnji strani posode, z levo roko primemo za ročnik, ga usmerimo v smer požara, medtem ko z desno roko poganjamo črpalko. Pri gašenju z vodo mora biti medeninasti podaljšek (ročnik) odklopljen. Z vodo v nobenem primeru ne smemo gasiti električnih naprav pod napetostjo, prav tako ne snovi, ki bi v dotiku z vodo povzročile oziroma povečale požar (karbid, apno, kalij, natrij). Voda ni uspešna za gašenje vnetljivih tekočin prve stopnje (benzin, bencol, eter) in povzroča širjenje gorečih tekočin, ki plavajo na vodi (olje, mazut, katran).

Kadar pa gasimo z zračno peno vlijemo v brentačo približno pol litra ekstrata (tutogen ali katrin), ki je v manjši posodi na zunanji strani brentače, nato pa napolnimo z vodo. Z medeninastim ročnikom tekočino dobro zmešamo in namestimo ročnik na odvodno cev. Proces gašenja je isti kot pri vodi, samo da se namesto vodnega curka pojavi zračna pena, ki ima to lastnost, da pokrije gorečo površino in prepreči dostop zraka. Pri gašenju vnetljivih tekočin, ki so razlite po tleh, moramo nanašati peno od zunanjega roba goreče površine proti sredini, kadar pa gasimo tekočine v posodi, nanašamo peno ob rob posode, nikakor pa ne naravnost v tekočino, ker bo pena sama zlezla na površino in jo prekrila. Če gasimo gorečo steno, ali kak drug stoječi predmet, nanašamo peno od zgoraj navzdol, medtem ko gasimo z vodo od spodaj navzgor. Prav tako kot z vodo tudi s peno ne smemo gasiti električnih naprav pod napetostjo.

K. Š.

REHABILITACIJA INVALIDOV

Svet za delo pri občinskem ljudskem odboru v Celju je sprejel več sklepov, namenjenih samoupravnim organom delovnih organizacij za reševanje nekaterih problemov dela in delovnih razmerij.

Dolžnost zaposlovanja in rehabilitacije delovnih invalidov je sicer umevna že sama po sebi. Imamo tudi več zakonitih določil, ki tako dolžnost navajajo. N. pr. 83. člen Zakona o delovnih razmerjih in Zakon o invalidskem zavarovanju. Kljub tem določbam pa se kaže pri gospodarskih organizacijah močna tendenca nasprotovanja tej možnosti.

Zato svet apelira na samoupravne organe in družbene organe v organizacijah, da zavzamejo do teh vprašanj pozitiven odnos in jih začno reševati z vso odgovornostjo družbenega faktorja.

Svet opozarja tudi na priporočilo zbora proizvajalcev, naj se ugotovijo delovna mesta, ki pridejo v poštev za zaposlitev žena, a so na njih zaposleni moški. V takih primerih naj bi moške zamenjale ženske. To priporočilo je sprejel zbor proizvajalcev, ker je število začasno nezaposlenih žena precejšnje.

Vse več je invalidnih oseb, ki so še sposobne bodisi za svoje delo ali pa za drugo ustrezno delo v skrajšanem delovnem času, ki pa zaradi napačnega splošnega mnenja o njihovih delovnih sposobnostih ne morejo ali le stežka pridejo do zaposlitve. Tem se pridružuje tudi precejšnje število drugih oseb, zlasti gospodinj, ki iščejo zaposlitev s skrajšanim delovnim časom, v glavnem zaradi dopolnilnih dohodkov v družini.

Svet za delo meni, da je možno zaposliti znatno število invalidnih in drugih oseb, če bi v gospodarskih organizacijah na delovnih mestih, kjer so za to dani pogoji, formirali skupine oseb, ki bi delale v izmenah po štiri ure, tako, da bi se v osmih urah izmenjali dve skupini.

Svet je prepričan, da je taka ureditev marsikje možna, ne da bi zaradi tega trpelo delo. Zato priporoča samoupravnim organom, da o tem resno razmislijo in ukrepajo.

Problem primerne zaposlitve invalidov in oseb, ki so manj zmožne za svoje delo, je pereč tudi v našem podjetju, saj imamo več takih oseb, ki niso zaposlene na primernih delovnih mestih. Zato moramo priporočilo Sveta za delo resno pretehtati in ukreniti vse, kar je le mogoče, čeprav je značaj dela v železarstvu tak, da je rešitev tega problema težja kot v drugi industriji.

Rajko Markovič

Nekaj problemov zdravstvene službe v Štorah

(Nadaljevanje s 3. strani)

no jemanje tetidis tablet v obratni ambulanti za vse, ki so se zdravili zaradi alkoholizma. Nad zdravljenjem bo potrebna stroga kontrola. Opažamo namreč, da v večini primerov pride do ponovitve stanja, ker bolniki ne jemljejo tega zdravila.

Nujno potrebna je ureditev stacionarja, kjer bi bolniki, ki na svojih domovih nimajo možnosti pravilne nege in zdravljenja ob negi priučenega medicinskega osebja dobili pomoč. S to ustanovo bi bistveno vplivali na odstotek staleža in to predvsem zaradi skrajšanja oskrbnih dni.

Za razne kronične bolnike, ki so v svoji bolezni obnemogli, pa bi bilo potrebno organizirati službo laične pomoči na domu. S to službo bi naši kronični bolniki dobili nego, ki jim je nujno potrebna. Z organizacijo te službe bi odpadli tudi vsi staleži za negovalce družinskih članov.

Preventiva in zdravstvena prosveta v obratih naj bi vplivali predvsem na delovne in higienske pogoje na posameznih delovnih mestih. S temi problemi se zdravstvena postaja do sedaj ni ukvarjala predvsem zaradi prezaposlenosti obeh zdravnikov. Zelo važen moment pa je tudi to, da je zdravstvena postaja samostojna enota zdravsvenega doma Celje in ekonomsko ni vezana na Železarno. Morda bi ta vezanost prinesla pozitivne rezultate v obe smeri. Odnosi bi bili bolj pristni in ne bi bili odvisni le od dobre volje.

Pomanjkanje prostorov, instrumentarja in raznih aparatur še vedno močno ovira naše delo. Kot primer naj navedem le sistematične preglede delavcev. Sedaj jih opravlja Zdravstveni dom Celje, izvidi prihajajo z velikimi zamudami in so na žalost tudi v naših rokah več ali manj le listi papirja brez prave vrednosti, ker se je izgubila vez: bolnik - zdravnik — podjetje, ki je za reševanje preventivnih ukrepov nujno potrebna. Z novim zdravstvenim domom bi si pridobili prepotrebne prostore, v katerih bi lahko razvijali našo dejavnost po sodobnih predpisih in načelih.

To je edini način, da bo zdravstvena služba v Železarni taka, kot mora biti v podjetjih težke industrije, kjer so delovni pogoji zelo težki, število obolenj pa zelo veliko.

NALOGE OBRATNIH KOMISIJ HTV

Obseg dela obratnih komisij HTV ter njihove naloge so:

— Zaradi nenehne borbe proti nezgodam pri delu je treba že vsako pa tudi najmanjš nezgodo takoj na licu mesta proučiti in do najmanjše podrobnosti analizirati. Poiskati moramo izvor in vzrok, ki je povzročil poškodbo ter predlagati ukrepe ali ukrepati, da se takšna ali slična nezgoda ne bi ponovila.

— Mesečno (do vsakega 4. v mesecu) pošiljati varnostnemu tehniku poročila o delu komisije za pretekli mesec, kjer moramo obravnavati problematiko nezgod (posameznih primerov). Te obravnave pa naj ne obsegajo samo opisa in analizo vzrokov, temveč tudi ukrepe, ki jih je komisija podvzela ali predlagala.

— Komisija pripravlja za svoj obratni svet problematiko s področja varnosti pri delu.

— Skrbi za tehnično zaščito strojev in naprav v obratu, ki morajo biti vedno v redu.

— Kontrolira tudi red in snago na delovnih mestih in sanitarijah. To ugotavlja z občasnimi stalnimi pregledi.

— Skrbi za vzgojo članov kolektiva v svojem obratu z organiziranjem predavanj, oziroma razgovorom o problematiki. Posebno skrb posveča vzgoji novih delavcev v obratu, da se vsak poedinec seznani z nevarnostmi na svojem delovnem mestu.

— Seznanja člane kolektiva s problemi varnosti na sestankih, s parolami, opozorilnimi napisi itd.

— Skrbi, da so vsi delavci na delovnih mestih opremljeni z ustreznimi zaščitnimi sredstvi in da ta sredstva tudi v redu vzdržujejo.

— Proučuje in predlaga ukrepe v zvezi s pogoji dela npr.: vplivi prahu, plina, svetlobe in visoke temperature.

— Komisije se sestajajo po potrebi, toda vsaj enkrat mesečno

Iz kolektiva odhajata

Iz elektrodelavnice bosta v kratkem odšla dva veterana, delovodja Luževič Štefan in ključavničar Fridl Jakob, ki bosta pričela z novim letom uživati zasluženi pokoj. Mojster Luževič dela v podjetju od leta 1938, medtem, ko je Fridl eden najstarejših delavcev podjetja: v naši železarni je zaposlen že od leta 1924.

Iz zaloge spominov bi nam oba slavljenca lahko pripovedovala ure in ure. Življenje vzdrževalca v našem podjetju je razgibano, saj se razteza delovno področje v prav vse kote tovarne. Raznih

veselih in neveselih, pa resnih, včasih tudi nevarnih dogodivščin je bilo v tej dobi na pretek in škoda je, da gredo skoraj vse te stvari v pozabo. Vmes pa so se nabirale dragocene izkušnje, ki so nam prihranile marsikakšno nevšečnost. V preteklih, posebno povojnih letih, so bili pogoji za vzdrževalce še posebno neugodni. Zdaj ni bilo potrebnega orodja, zdaj materiala. V teh in še mnogih drugih primerih, ko je bilo treba usposabljati stroje in naprave za pogon, so prišle še posebej do izraza nujne dolgoletne izkušnje, saj so prihranile napravam marsikatero uro izpada.

V vseh teh letih najtesnejšega sodelovanja, skupnega premagovanja težav, dela pri vzgoji mladih kadrov itd., sta bila vsak pri svojem delu, tako tesno povezana s kolektivom, tako zlita s celoto,

da ju bomo še dolgo pogrešali. Vedno se bomo radi spominjali njune vzgledne marljivosti pri delu ter pametnih nasvetov in tovariškega odnosa do sodelavcev. Ko se ob njunem odhodu v pokoj tako poslavljamo od dolgoletnih delovnih tovarišev, se jima še enkrat zahvaljujemo za vestno in požrtvovalno delo v vseh preteklih letih, ter jima želimo še mnogo, mnogo let zasluženega pokoja.

Kolektiv elektroobrata

Zbiranje tehnične dokumentacije in spremljanje strokovne literature

Razvoj industrije in raziskovanja je silno razvil obliko in vrsto služb, ki skrbijo za tehnično dokumentacijo. Zasledovanje najnovejših tehničnih dosežkov in s tem seznanjanje s stanjem tehničnih ved je danes dolžnost vseh tehničnih strokovnjakov. V borbi za ekonomično in najboljšo proizvodnjo nujno zaostanejo tisti, ki ne skrbijo dovolj za lastno izobrazbo, kakor zaostane tudi tovarna in industrija, ki ne upošteva razvoja in dosežkov okrog sebe in v svetu. V konkurenčni borbi jo premaga tisti, ki daje boljše in cenejše izdelke.

Razvoj znanosti in tehnike je dosegel takšno stopnjo, da danes ne more strokovnjak določenega področja (npr. metalurg) spremljati vseh dosežkov svoje stroke in se mora nujno specializirati. To je tudi posledica delitve dela, ki jo doživlja industrija oziroma proizvodnja sploh. S področja fizike izide letno 30.000 strani člankov, knjig in podobno. Nikakor ne more strokovnjak fizik spremljati dogajanja na vseh področjih fizike, razen če se ne specializira za določeno ožje področje. Ker spremljanje literature ni samo sebi namen, temveč služi le osnovnemu delu strokovnjaka, v tem primeru raziskovalcu na specialnem področju fizike, mu mora omogočiti še dovolj časa za njegovo osnovno delo — raziskovanje. Če ta primerjava velja v svetovnem obsegu, jo lahko na neki način primerjamo tudi s stanjem pri nas v naši tovarni.

Metalurgija je zelo široko področje. Čeprav naša tovarna uporablja le del metalurške proizvodnje, je kljub temu že to ožje področje močno pestro. S tem obsegom proizvodnje se ne more ukvarjati en sam strokovnjak, niti ne more spremljati literature, ki se na tem širokem področju metalurgije izdaja po svetu.

Dve poti sta, ki omogočata spremljanje metalurške literature in dokumentacije s področja proizvodnje naše železarne. P r v a j e s p e c i a l i z a c i j a, to je zoženje področja dela za naše strokovnjake. Ta specializiranost je nujna, vendar je vezana na splošno organizacijo železarne. V večji meri so naši strokovnjaki že vezani in usmerjeni v svoje področje, razen nekaterih sektorjav, kjer tudi organizacija dela ni najboljša. Težava močnejše strokovne specializacije je tudi naš pester asortiman izdelkov, ki združuje npr. nad 60 vrst jekel in najrazličnejših profilov za najrazličnejše namene. Ozko strokovno področje omogoča strokovnjaku dokaj temeljito spremljanje literature in drugih podatkov njegove specialnosti. D r u g a p o t, ki poleg prve omogoča dokaj temeljito spremljanje strokovne literature na področju naše proizvodnje, je organiziranje tehnične dokumentacije po enem od sistemov, ki v svetu in pri nas že obstojajo. To pot bi rad v nadaljevanju sestavka bolj temeljito obdelal.

Naša služba dokumentacije in literature naj zajema samo področje naše proizvodnje, to je: pripravo rude in proizvodnje grodlja (po možnosti specializirano na področje elektroplavža), proizvodnjo surovega jekla v SM-peči, valjanje (samo področje naših valjanih izdelkov), livarstvo (področje naših livarskih izdelkov, vključno valjev), toplotno tehniko (vključno avtomatizacijo v metalurgiji, metalurška goriva, ognjestalni material in slično), nauk o kovinah in termično obdelavo (za naše izdelke), metalurške procese na splošno in splošna vprašanja metalurgije. Dokumentacija za vzdrževanje in opremo naših obratov je vključena v metalurško dokumentacijo. Zaželjeno in potrebno je, da se dokumentacija s teh pomožnih področij osnuje v nekem večjem centru, npr.: v Celju za ožje celjsko področje, ali v Ljubljani in se s tem centrom vzdržujejo redne zveze.

Naša knjižnica je sorazmerno dobro opremljena s strokovnimi knjigami. Morda bi nekatera področja še morali z nekaj knjigami izpopolniti. To lahko izpopolnjujemo z rednim naročanjem novih knjig. Nikakor ne prinaša vsaka nova knjiga novih ugotovitev in nove snovi. Izpopolnjevati bi jo morali v glavnem s knjigami, ki jih iz določenega področja sploh nimamo ali pa so tako zastarele, da nove knjige prinašajo že bistveno novejšo snov in nove ugotovitve.

Nabavljanje novih knjig ne smemo prepustiti slučajnosti, če bo strokovnjak z določenega področja slučajno odkril naslov nove knjige. Pregled nad novimi knjigami se mora izvajati sistematično, šele od celotnega pregleda novih knjig naj se izberejo nove knjige.

Samo iz naslovov knjig in njihove obsežnosti ne moremo oceniti resnične vrednosti knjige. Zato so ocene strokovnih knjig, ki sistematično zajemajo vse važnejše knjige nekega področja. Pri nas so priporočljive ocene, ki jih izdaja »Rudarsko metalurški zbornik« v Ljubljani. O novih knjigah pišejo tudi vse vodilne in pomembne revije po svetu, npr. Stahl und Eisen, Stalj, itd. vendar obravnava vsaka revija v glavnem svoje teritorialno področje. Za vse nove sovjetske knjige izhaja približno vsakih 14 dni posebna publikacija. Evidenco o novih knjigah moremo organizirati in spremljati po vseh zgoraj navedenih virih.

Z nabavljanjem novih knjig še zdaleč nismo zajeli vseh novih podatkov in rezultatov, ki dnevno izhajajo po svetu. V knjigah posebna področja in posebni problemi niso opisani dovolj podrobno, da bi nam v vsakdanjih problemih vedno direktno pomagali. Zato moramo uporabljati še druge oblike obveščevanja.

V naši knjižnici smo naročeni na vrsto važnejših revij našega proizvodnega področja iz Zahodne Nemčije, SSSR, ČSR in Vzhodne Nemčije.

V revijah se objavljajo članki s popolnimi podatki poskusov in raznih obravnavanih problemov. V revijah so izvlečki člankov drugih publikacij, recenzije in podatki novih knjig, itd. Z natančnim prebiranjem določene važne revije (npr. Stahl und Eisen, Stalj) smo lahko dokaj na tekočem z dogajanjem v nemškem jeklarstvu ali sovjetskem jeklarstvu. Vendar pa po eni sami reviji ne moremo zajeti vseh člankov in vse problematike po svetu. Tudi dokumentacije ne moremo voditi samo na osnovi teh revij.

Iz obstoječih revij v naši knjižnici moramo izdelati dokumentacijo, da bomo pri vsakodnevnih potrebah takoj našli podatke člankov iz obstoječih revij, ki jih za določen problem potrebujemo. Pri nemških revijah lahko izrezujemo naslove in kratko vsebino člankov, ker so dokumentacijski listki tem revijam priloženi. Iz teh pregledov se lahko hitro poišče članek ali podatek po naslovu ali pa tudi po področju, ki ga potrebujemo.

Za izčrpno in hitro zasledovanje literature, člankov in podatkov ne zadostujejo niti knjige niti revije: prvič, ker nam niso vse dostopne; drugič, ker je material tako obširen, da ga sami niti slediti ne moremo. Zato si moramo izbrati način, oziroma sistem, da bomo zahtevi za ažurnost zadovoljili:

Pregledi oziroma izvlečki strokovnih člankov, ki izhajajo po revijah deloma zadovoljujejo, vendar le za področje, ki ga revija zajema, in ne zahtevajo preveč časa. Šibka stran teh pregledov je njihova nepopolnost.

Zeleni bilten je publikacija jugoslovanske službe tehnične dokumentacije. Objavlja izvlečke člankov najvažnejših revij po svetu in jih v omenjeni publikaciji na pripraven način objavlja. Iz teh izvlečkov si lahko podjetja izdelujejo dokumentacijo. V naši Železarni že obstoja dokumentacija po »Zelenem biltenu«. Izvlečki iz Zelenega biltena se pošiljajo pretipkani strokovnjakom po Železarni.

Slaba stran Zelenega biltena je v tem, da ne razpolaga z zadostnim številom strokovnjakov, ki bi obvladali poleg stroke še jezik, v katerem revije izhajajo. Npr. japonščino pri nas sploh malokdo obvlada, še težje pa je najti npr. jeklarja z znanjem japonščine. Zato je kvaliteta biltena odvisna od vrste revij in od ljudi, ki za bilten delajo. Druga slaba stran biltena je v tem, da zajema le članke, drugih publikacij in objavljenih podatkov pa ne.

Centralblatt — približno četrtletna publikacija objavlja v enostransko tiskani obliki izvlečke člankov iz vsega sveta v nemščini. Predpostavljamo lahko, da je dovolj izčrpna za področje metalurgije. Iz tega pregleda lahko dobimo naslove in kratko vsebino člankov in publikacij.

»Referativnij žurnal« — izdaja ga »Akademija Nauk SSSR« — je mesečni zbornik izvlečkov vseh člankov, publikacij, knjig, patentov, in podobno, ki izhajajo po svetu v najrazličnejših oblikah. Razdeljen je po področjih, tako obsega tudi področje metalurgije, ki je zopet razdeljeno na ožje specialnosti, od katerih so za nas zanimive:

A. Teorija metalurških procesov in splošna vprašanja metalurgije.
B. Metalurška toplotna tehnika, kontrola in avtomatizacija metalurških procesov.
C. Proizvodnja surovega železa in jekla.
D. Valjarska proizvodnja in vlečenje.
E. Varjenje
F. Nauk o kovinah in termična obdelava.
G. Tehnične analize.

V »Referativnem žurnalu« se nahajajo izvlečki člankov, obvestil, knjig, patentov v takšni obliki, da nam za določeno informacijo ali podatek že zadostujejo. V izvlečkih ni samo vsebina članka, ampak tudi rezultati in zaključki. S tem načinom nam je omogočeno spremljanje svetovne literature in sploh vseh obvestil na lahek in hiter način. Če nas določen članek in podatek posebej zanimata, imamo možnost poiskati ga v knjižnici doma, v Ljubljani, dokumentaciji v Beogradu ali morda celo še dalje, če je potrebno. Tudi fotokopije zanimivih člankov se za sorazmerno nizko ceno dobijo po naročilih v ljubljanski Centralni tehnični knjižnici ali v Centru za tehnično dokumentacijo v Beogradu. Posebno priporočljiv je ta način za izobrazbo vseh, ki se zanimajo za dogajanje svojega strokovnega področja.

Za nas bi bilo predvsem važno, da bi zbrali enoten sistem in uredili po njem strokovne knjige, publikacije in dokumentacijo; sistem naj bo po vsebini in po strokovnih poročjih.

Izdajanje novih knjig moramo sistematično spremljati po ocenah in objavah, ki se nahajajo v naših najvažnejših revijah, vključno Rudarsko metalurški zbornik. Iz teh virov naj izberejo strokovnjaki za določeno področje nove knjige, ki naj jih pregleda še posebna komisija.

Izdelati moramo priročne preglede člankov iz vseh revij, ki se nahajajo v naši knjižnici.

Priporočamo redno prebiranje »Referativnega žurnala« za vse strokovnjake, ki želijo imeti pregled nad izhajajočimi publikacijami svojega strokovnega področja.

-ik

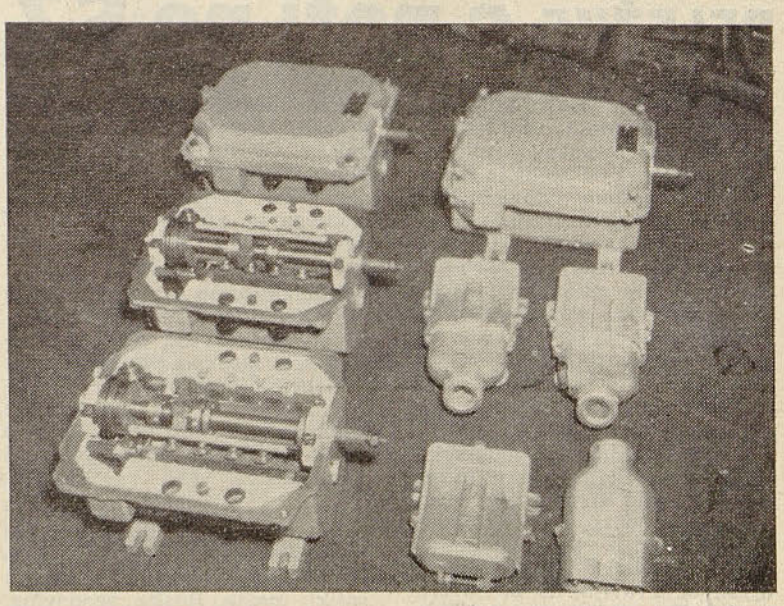

Novi izdelki elektrostrojnega kluba LT

Na naših bremenskih in mostnih tekalnih dvigalih potrebujemo tipizirane električne naprave, posebno še mejna stikala. Le-ta smo zato pričeli izdelovati na podlagi naših tehničnih priprav, ki so jih izvedli lani v ESK LT.

Tehnične lastnosti tipa, ki smo ga osvojili in izdelali so za naše obratovalne pogoje zelo dobri. Življenjska doba doma izdelanih stikal je daljša, izdelki so robustni in ustrezajo pogonu mostnih tekalnih dvigal, posebno dobro pa so se obnesla na številnih vklopih in izklopih skipa za posluževanje kupolk v sivi livarni. Izdelujemo stikala za obratovalno napetost 500 V in jakost toka 60 A pri 26 obratih isklopilnega hoda v obe smeri, kar omogoča uporabo na vseh pogonih ne glede na različne višine dvigal in skipov.

Za potrebe prenosnih porabnikov električnega toka, kot so varilni agregati, transformatorji in ostali prenosni stroji z električnimi motorji, smo izdelali manjšo količino vtikalnih spojnih naprav prototipske dejavnosti. Izdelane so za obratovalno napetost 500 V in jakost toka do 60 A priključnega porabnika. Vtikalne spojne naprave — vtiči in vtičnice — so instalacijski deli, ki služijo spajanju in prekinjanju trdo položenih in premestljivih vzvodnikov. Vtiči vtikalnih spojnih naprav so izdelani tako, da so čepi skriti v aluminijevem okovju, ki onemogoča vsak dotik z deli pod napetostjo.

Za omenjene prenosne porabnike naša industrija še ne izdeluje ustreznih, potrebam odgovarjajočih vtikalnih spojnih naprav z ozemljitvenim kontaktom. Zato smo se lotili izdelave tipiziranih vtikalnih spojnih naprav z ozemljitvenim kontaktom, zasluga pa gre kolektivom ESK — LT sive livarne, modelnim mizarjem, delavcem mehanične in električne delavnice.

OLAJŠAJMO IN ZAŠČITIMO DELO VARILCEV

Skoraj vsi osnovni, predvsem pa vzdrževalni obrati v naši tovarni imajo v svojem sestavu skupine delavcev, ki delajo stalno ali samo občasno z varilnimi aparati. Vsak dan lahko vidimo prinašanje jeklenk in ostalega varilnega pribora iz obrata v obrat, kar predstavlja poleg fizičnega napora še nevarnost padca in pri tem seveda poškodbe delavca, kakor tudi nevarnost eksplozije.

Pri delu s temi garniturami obstajata tudi dve možnosti za nastanek požara, in sicer:

1. na sami varilni garnituri zaradi povratnega vžiga;

2. v okolici varjenja zaradi iskre in žerjavice oziroma razžarjenih delcev.

Da bi gornje nevšečnosti in nevarnosti odstranili, predlagam, da se za takoimenovane »potujoče« varilne skupine izdelajo dvokolesni vozički za prevažanje varilnih garnitur. Na skici je razvidno, da je poleg običajnih garnitur nameščena še mala CO_2 jeklenka za gašenje plinskih požarov.

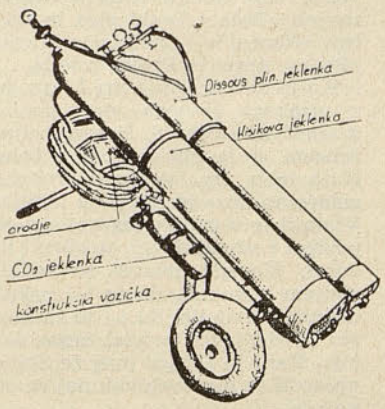

Prepričan sem, da bi s to napravo odpravili marsikatero upravičeno negodovanje, ki ga slišimo sedaj zaradi prenašanja teh garnitur, po drugi strani pa bi preprečili možnost nezgod in drugih neprilik.

Štefan Krumpak

Tistim, ki se vozijo z avtobusom

Člani kolektiva, ki se vozite na delo in z dela z rednimi avtobusi za podjetje, skušajte razumeti objektivne težave, ki nastopajo v zimskih mesecih in ovirajo reden prevoz.

V takih primerih priskočite šoferjem z razumevanjem na pomoč, da olajšate napor, preprečite nesrečo in omogočite pravočasen prihod na delo. Prevozno osebje vam bo za to hvaležno.

V upravo podjetja prihajajo obojestranske pritožbe o nepravilnih odnosih med šoferji in potniki. Ne bomo se spuščali v to, kdo ima prav, želimo le, da vsako prerekanje preneha, ker ničemur ne koristi. Zato prosimo vse, da kakršno koli nepravilnost na avtobusih sporočijo kadrovskemu sektorju, ki bo skušal nepravilnosti odpraviti. Vse po nepotrebnem zamujene ure za prihod na delo zaradi nepravočasnega prevoza na delo, bodo šle v bodoče v breme podjetja, ki nam opravlja te usluge.

O nekulturnem izražanju nekaterih članov kolektiva v avtobusih pa smo prejeli, sicer anonimno pismo, ki smo ga v izvlečku objavili na zadnji strani 10 štev. našega lista. Prizadeti naj ga še enkrat prečitajo ter v bodoče ne kvarijo kolektivu ugleda.

Kadrovski sektor

BELEŽKE S poti po SZ

Polet od Leningrada do Moskve je bil kratek. Moskovsko letališče je oddaljeno približno petintrideset kilometrov od središča mesta. Ob dokaj gostem avtomobilskem prometu, ki ga usmerjajo semaforji, smo še kar hitro prispeli do hotela, kjer smo že nastanili. Pred hotelom sta nas že čakala dva avtobusa, pripravljena, da nas popeljeta na ogled mesta. Peš bi pač potrebovali gotovo mesec dni, saj šteje Moskva danes okrog šest milijonov prebivalcev.

Popoldne smo se bežno seznanili s kulturnimi, gospodarskimi in ostalimi zanimivostmi mesta. Ogledali smo si znamenito moskovsko univerzo. Na njej študira okrog trideset tisoč študentov vseh narodnosti. Zgradba je ogromna. Pravijo, da bi novorojenček zapustil univerzo kot šestdesetleten starček, če bi vsako noč prespal v drugi sobi.

Ko smo se vozili mimo poslopja glavne pošte, nas je vodič opozoril, da je zidano iz švedskega marmorja, ki ga je Hitler namenil za spomenik zmage nad ruskim narodom. Tako je Rusom napravil prijazno uslugo, da jim je zbral gradbeni material.

Ko smo se vračali, smo se peljali preko mostu »Kirova«. Ta pet tisoč tonski jekleni orjak je bil zgrajen v petindvajsetih dneh.

Naslednjega dne smo si ogledali tovarno malolitražnih avtomobilov »Moskvič«. V podjetju so nas gostoljubno sprejeli. Seznanili so nas z razvojem in perspektivami te velike tovarne, ki na tekočem traku dnevno proizvede do 380 avtomobilov tipa »Volga«, in kjer je zdaj zaposlenih 10.000 prebivalcev. Od teh jih je le 700, ki imajo svoje »Volge«. Proizvodnja namreč ne krije vseh potreb notranjega in zunanjega tržišča. V podjetju so se zelo zanimali za našo avtomobilsko idustrijo.

Popoldne smo si ogledali Rdeči trg s Kremljem. Če je Moskva srce Sovjetske zveze, tedaj je Kremelj srce Moskve. Stoji na majhnem griču in je obdan z mogočnim zidom. Na Rdečem trgu je Leninov mavzolej, ki ga dnevno obišče do 100.000 ljudi, predvsem domačinov.

Tako se dan za dnem vije kolona obiskovalcev, dolga tudi do dva kilometra. Za mavzolejem ob kremeljskem zidu, so pokopani veliki možje Ruske zgodovine. Nad vsako grobnico je lep spomenik, razen nad Stalinovo.

Ob Rdečem trgu stoji ogromna veletrgovina, ki ima 4 km prodajnega pulta, kar zveni nekoliko neverjetno, je pa le res. Je okusno urejena in ima veliko izbiro blaga, vendar povprečne kakovosti.

Zadnji dan bivanja v Moskvi smo si ogledali notranjost Kremlja, žarišča Sovjetske notranje in zunanje politike. Tu stoji zgradba prezidija Vrhovnega Sovjeta, Sovjeta ministrov SSSR in nova kongresna palača, ki ima 6.000 sedežev. Ogledali smo si tudi Leninove delovne prostore, ki so spremenjeni v muzej; posebno pozornost zbuja obsežna knjižnica njegovih del.

Nedaleč od Leninovega muzeja stoji znameniti zvonik Ivan Veliki s štiriindvajsetimi zvonovi, ki so še pred veliko oktobrsko revolucijo vsak dan opolnoči zvonili carsko himno. V zvoniku je eden največjih zvonov na svetu, imenovan Car, težak 200 ton.

Tega dne so nam priredili prisrčen sprejem na našem veleposlaništvu, zvečer pa smo obiskali »Boljšoj teater«, kjer smo si ogledali Shakespearovo »Ukročeno trmoglavko«.

Moskvo smo zapustili polni nepozabnih vtisov. V letalu smo vse do Zagreba razpravljali o naših doživetjih.

Franc Rozman

Komunalne skupnosti zavarovancev

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Skupščina komunalne skupnosti ima torej velika in odgovorna pooblastila za poseganje v sredstva za osebne dohodke zavarovancev. Zaradi tega je odločanje o rednem oblikovanju sklada zdravstvenega zavarovanja posebno občutljiva naloga. Če redna sredstva ne bodo zadoščala, bo komunalna skupnost morala pokriti primanjkljaj in prevzeti zato na sebe tudi še dodatno obremenitev.

Kadar bo po zaključnih računih ugotovljeno, da so izdatki zdravstvenega zavarovanja presegli dohodke, bo razliko treba pokriti najprej iz rezerve sklada. Če ta ne bo zadostovala, se bodo morala zbrati potrebna sredstva z izrednim prispevkom zavarovancev oz. z izrednim prispevkom gospodarskih organizacij.

Stopnje izrednega prispevka, ki ga bodo morali plačati zavarovanci in organizacije, bo določila skupščina skupnosti v sporazumu z občinskim ljudskim odborom ter v okviru najvišje meje, ki jo bo določila republiška ljudska skupščina. Plačevanje izrednih prispevkov se obvezno uvede na območje cele skupnosti ali pa le na območju tistih občin, ki izkazujejo primanjkljaje. Taka ureditev ima svojo utemeljitev v tem, da se približno tri četrtine stroškov zdravstvenega zavarovanja pokaže na drugi strani kot dohodek zdravstvenih zavodov. Toliko sredstev zdravstvenega zavarovanja se namreč v obliki povračil za nudeno zdravstveno varstvo zavarovancem prilije v sklade zdravstvenih zavodov. Od odnosa vsake občine do zdravstvenega zavarovanja in zdravstvene službe, od realnosti ocenjevanja pogojev in ekonomskih možnosti v občini ter končno od stališča arbitraže v vsaki občini, ki bo zavzeto v primeru spora o višini cene za zdravstvene storitve, bo odvisno, kako visoka bodo ta povračila. Ker je za odločanje o tem pristojna vsaka posamezna komuna, je utemeljeno in prav, da tista občina, ki je s svojo politiko povzročila primanjkljaj, manjkajoča sredstva tudi nadoknadi. Pri tem bi seveda ločeno pokrivanje primanjkljajev ne bilo utemeljeno takrat, kadar gre za normalne pričakovane primanjkljaje, ker je bilo prav zaradi izravnave takšnih spojeno dvoje ali več občin v eno komunalno skupnost. Ločeno pokrivanje primanjkljajev bo torej prišlo v poštev le tedaj, kadar bo skupščina komunalne skupnosti ugotovila, da je posamezna občina kršila načela, sprejeta v skupni program zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva, ter na takšen način povzročila skladu stroške, ki pri normalnem poslovanju niso bili programirani.

Sama stopnja izrednega prispevka je lahko enaka za vse zavarovance ali pa različna, namreč višja za zavarovance tistih organizacij, pri katerih je trošenje skladov močnejše. Skupščina pa bo mogla predpisati izredni prispevek samo zavarovancem tistih organizacij, pri katerih je bilo trošenje sredstev znatno nad povprečjem komunalne skupnosti. To velja tudi za predpisovanje izrednega prispevka organizacijam.

Skupščina komunalne skupnosti samostojno razpolaga tudi z viški, ki bodo nastali v poslovanju. Po obveznem odvodu dela presežka v rezervo, mora preostali del plodonosno naložiti z namenom, da ustvari za sklad dopolnilna sredstva in s tem povzroči večjo stalnost prispevne stopnje in postopno znižanje obremenitve zavarovancev in organizacij s prispevkom za zdravstveno zavarovanje. Razpoložljiva sredstva in sama rezerva sklada morajo biti torej v prvi vrsti obrestnosno naložena pri banki, po lastnem preudarku pa jih skupščina lahko nameni tudi za kredite politično teritori-

(Konec na 7. strani)

MORJE

Na slavoloku, ki se je bočil nad mostom, je bilo napisano »Živel kralj!« Kot velik sramotilni oder se je zdel Drejcu tisti most pred vhodom v tovarno. Vendar je vztrajno hodil tja. Vsak dan, ko je prišel do vhodnih vrat, je tam stala gruča temnih postav. Pomešal se je med nje. Bili so to možje, nekateri srednjih let, pa vendar še starci, z obrazi, izmučenimi od skrbi in bede; pa tudi mladeniči so bili med njimi, nekateri skoraj otroci. Tak je bil tudi Drejc. Pisana druščina, od katere so vsi prihajali z isto željo: dobiti delo, kruh. Kadar se je pri vhodu v tovarno prikazal kdo izmed tistih treh mogočnikov iz pisarne, je gruča nagonsko pritisnila k njemu. Vsakdo bi rad bil tisti, ki mu bo morda ta dan sreča naklonjena. Srečnikov je bilo zelo malo. Dva, morda trije. Vsi ostali so po dolgem brezupnem čakanju strti, utrujeni in do smrti ponižani odšli, da bi se naslednjega dne spet vrnili »na most«.

Skoraj leto dni je prihajal Drejc »na most«, preden je dobil delo. Čeprav še zelo mlad, skoraj otrok, je bil Drejc pravcati hrust. Po nekaj krajših preizkušnjah je bil določen za delo v livni jami. Bilo je v času najhujše poletne vročine. Drejc je bil dodeljen na popoldansko izmeno. Tisti dan, ko je bil prvič v jami, je bilo še prav posebno vroče. Sonce je razkošno obsipalo s svojo neizčrpno toploto jekleni konzervi podobno zgradbo. K Drejcu je pristopil mlad, krepak fant in ga pozdravil. Podala sta si mišičasti roki.

»Slavc sem,« je rekel fant. »Doma sem s hribov!«

»Tudi jaz sem s hribov in ime mi je Drejc,« je odvrnil Drejc.

»No, če si s hribov, potem si zategel in boš laže vzdržal tu notri,« ga je hrabril Slavc.

Takoj sta postala prijatelja. Slavc je Drejcu še rekel, naj med najtežjim delom ne pije vode in naj ga pokliče, če bi potreboval pomoč.

»Če pa pride oni z dolgim ustnikom in te bo kaj spraševal, raje molči. Stisni zobe in vzdrži. Drugače te zavleče v premog, tja za kamin. Potem si tu opravil.«

Nenadoma je zgoraj pri martinovki krepko zazvonilo. K Drejcu so pristopili še drugi. Nekdo mu je rekel, naj se pripravi, ker se bo pekel kmalu pričel. Nekaj ostrih klicev zgoraj pri peči, nato nekaj topih udarcev in »odprlo« se je. Drejc ni vedel, čemu je ta prizor bolj podoben, peklu ali raju. Strmel je v tisti deroči plaz isker in ugotovil, da je to najsijajnejši ognjemet, kar jih je kdaj videl. Peč pa je poleg plazu isker bruhala tudi neznosno, morečo vročino. Drejc je stal tam skoraj oslepljen od čudovitega prizora. Vzdramil ga je visok, malone ženski glas: »Gremo naprej!« je klical nekje zgoraj na livnem vozu. Voz se je premaknil do prvega livnega žrela. Tekoče jeklo je bruhnilo v žrelo. Nekaj časa je šlo vse v redu. Naenkrat pa je nekdo zavpil: »Teče!« Tenki glas je kričal: »Naprej!« — nekdo je klical: »Peska, peska!« Prava zmeda.

Ko je bilo ulivanje pri kraju, je z visokega livnega voza skočil droben možiček. S čistim belim robcem si je obrisal potno čelo. Nato je iz žepa potegnil srebrno cigaretno dozo in dolg črn ustnik. Vtaknil je v ustnik cegareto, si jo prižgal z vžigalnikom, se obrnil in odšel. Starejši delavci so vedeli o njem povedati, da je bil nekoč delavski zaupnik, da pa je za mesto preddelavca prodal organizacijo. Nanj je Drejca prej že Slavc opozoril in mu svetoval, naj se ga varuje.

Začelo se je delo. Žerjav je stokaje trgal iz jame z jeklom napolnjene, razbeljene kokile in jih pokladal v pesek eno poleg druge. Drejc je na pol gol in bos pral s težkim skladivom po tistih jeklenih koreninah, da mu je sapa pohajala. Strašno počasi se je krčila vrsta kokil. Znoj mu je zalival oči in v potokih lil po telesu. Cunje so se ga oprijemale in se obenem vžigale od hude vročine. Vsakokrat, ko je udaril s kladivom, ga je oblil znoj. Počasi pa mu je začela teči kri iz predrtih žuljev. Ko je bil že pri kraju z najtežjim delom, so ga tudi moči že zapuščale.

Obupano se je ozrl okrog sebe. Svet se je zamajal pod njegovimi nogami. Bil bi se zrušil, da ni pristopil k njemu Slavc. S teško roko je prijateljsko potrepljal Drejca po rami, mu vzel iz rok kladivo ter s pravo lahkoto oklestil še preostale kokile. Drejc ga je hvaležno pogledal. Da bi spregovoril, je bil preveč izmučen. Po končanem najtežjem delu je sledil kratek odmor. Drugi so pili svoj jabolčnik ali kavo ter prigrizovali kruh. Drejc se je pa zavlekel na kup opeke in sedel, da bi se odpočil.

Ko so po odmoru zopet nadaljevali z delom, je prišel tisti z dolgim črnim ustnikom. Nameril se je naravnost k Drejcu. Premeril ga je od nog do glave in posmehljivo, z zadirčnim tankim glasom vprašal: »Te daje, kaj?«

Drejc ni odgovoril. Oni pa je kar naprej rinil v njega: »Ja, če te daje, kar pusti. Saj tam zunaj na mostu jih vsak dan čaka morje«.

Drejc pa je molčal, kakor mu je bil nasvetoval Slavc. Končno se je tisti z dolgim ustnikom naveličal in odšel. Tedaj je pristopil Slavc. Veselo je jel razlagati Drejcu, da je sedaj vse v redu, da je Drejc zmagal in bo ostal na delu.

Drejc je ostal in delal kot črna živina. Za smešne pare je prodajal svojo mlado moč in zdravje, dokler ni prišla redukcija. Tedaj se je znašel z mnogimi tovariši spet na cesti. Spet je postaval na mostu pred tovarno, ter prosil dela, kruha. Ko so ga gospodarji tovarne potrebovali, so ga spet vzeli. Tako so ga sprejemali ter odpuščali. Drejc pa je prihajal in odhajal. Le človek z dolgim ustnikom je ostal vedno na svojem mestu.

Nekoč pa je Drejc odšel in se ni vrnil. Težki časi so prišli. Dežela je bila v plamenih. Njena grud je bila preorana od granat in oškropljena s krvjo. Strašno je bilo, vendar ni moglo biti drugače. Ponižanje, ki sta ga doživela človek in ta zemlja, je lahko oprala samo kri. Tudi Drejc je nosil na sebi krvave, vojaški obleki podobne cunje.

Dolgo vrsto let je bil z doma. Vse se je spremenilo, tudi Drejc se je spremenil.

Trudno vzdiguje težke noge, Nekoč hrust — sedaj še samo razvalina.

Nekega dne si je šel spet ogledat delo tam pod martinovko. Vse je bilo drugače kot nekoč. Vse novo — svetlo. Vendar se težko delo ni dosti spremenilo. Še ulivajo tam jeklo, kot so ga poprej. Še kipi mogočna šarža, kot ogromna, sijoča novoletna jelka. Še so tam ljudje, obliti z znojem, z žulji na težkih rokah, kot nekoč,

Toda nekoga ni več tam. Tam ni več delovodje z dolgim črnim ustnikom.

Drejc si je še enkrat ogledal, kako si železar iz vrelega peska trga svoj kruh.

Na mostu pri vhodu v tovarno še stoji slavolok. Z njega pa je že davno izginil tisti »Živel kralj!« Tam gori zdaj piše nekaj o delavskem razredu, o delu in o časti. Drejc ni nikoli dosti dal na tisto, kar je pisalo na slavoloku. »Papir veliko prenese,« je govoril. »Plemenito človekovo čustvo je najlepši slavolok, srce pa najbolj razločno napisana parola. Tam piše vse. Seveda, če znaš brati.« Drejc je to znal.

Na mostu pa tja čez vse tovarniško dvorišče se je danes zvalilo »morje«. Morje, kot ga je imel v mislih nekoč tisti z dolgim ustnikom. Samo, da je bilo to morje drugačno, kot je bilo takrat. Danes se tu zbirajo vsi. Tisti iz pisarne, kot tisti iz tovarne. Vsi so tu, kadar se rešujejo vprašanja, ki se tičejo vseh. Inženirji, tehniki in delavci. Tisti iz pisarne ni več strašilo za onega iz tovarne. Delovni tovariši so in vsi enako veseli vsakega novega delovnega uspeha.

Na Drejčevo laket leže težka žuljava roka.

»Drejc!«

»Slavc! Hej, Slavc, prijatelj stari!«

Izmenjata nekaj prisrčnih besed.

Potem Slavca nekdo pokliče. Hitro se poslovi in že izgine v množici.

»Malo ga je upognilo,« si misli Drejc, »drugače pa je še kar trden. Zdaj je delovodja. Verjamem, da je dober delovodja. Vsi ti grčavi garači imajo plemenita srca.«

S pogledom objame valujočo množico, kamor se je potopil Slavc.

»Morje...« šepečejo usta, na obrazu pa mu igra srečen smehljaj.

Rezultati medobratnega športnega tekmovanja Železarne Štore

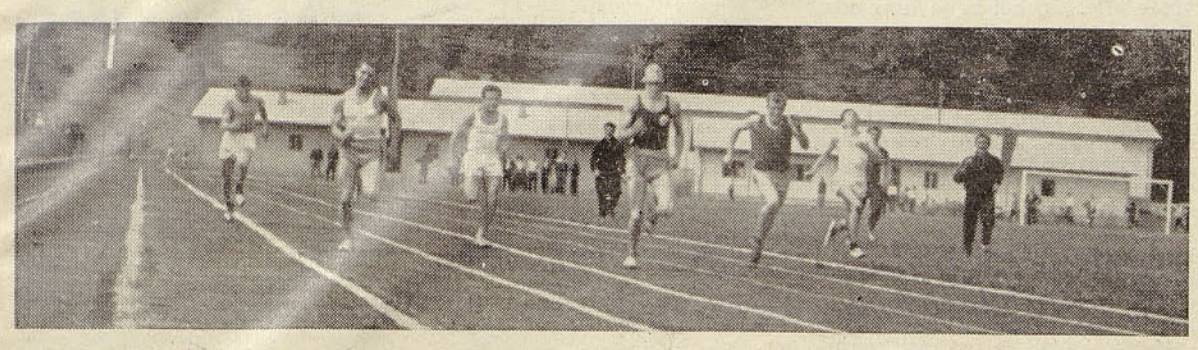

Atletika

Tekmovanja se je udeležilo 8 ekip, skupaj 105 tekmovalcev.

Tek 100 m — 1. Baumgartner Štefan (mehanična) 12,0, 2. Gračner Ivan (livarna) 12,1, 3-5. Kavka Franc (laboratorij) 12,3, 3-5. Hiti Martin (mehanična) 12,3, 3-5. Bokšan Drago (uslužbenci) 12,3. **Tek 400 m** — 1. Kavka Marjan (energetski odd.) 0:59,6, 2. Čater Pavel (električna) 1:00,0, 3. Bokšan Drago (uslužbenci) 1:00,9, 4. Gozdnikar Mirko (električna) 1:02,1, 5. Rozman Franc (mehanična) 1:02,8.

Tek 1000 m — 1. Kavka Franc (laboratorij) 2:58,3, 2. Slatauer Jože (livarna) 3:10,0, 3. Cebular Franc (valjarna) 3:10,3, 4. Dolganoč Miha (električna) 3:12,0, 5. Hiti Martin (mehanična) 3:12,2.

Skok v višino — 1. Gračner Ivan (livarna) 1,51, 2. Cvikl Ivan (mehanična) 1,51, 3. Kocjančič Jože (električna) 1,49 4. Stakovnik Karl (modelna) 1,46, 5. Vrečar Cveto (laboratorij) 1,46.

Skok v daljino — 1. Hribernik Vili (valjarna) 5,42, 2. Baumgartner Štefan (mehanična) 5,32, 3. Gračner Ivan (livarna) 5,24, 4. Gavrilovski Rade (plavž) 5,05, 5. Hiti Martin (mehanična).

Met krogle — 1. Dolganoč Miha (električna) 12,98, 2. Rozman Karel (električna) 12,21, 3. Kocjančič Jože (električna) 11,31, 4. Skorjanc Franc (mehanična) 11,10, 5. Klanjšek Tone (laboratorij) 11,01.

Skupni plasma: 1. Elektro delavnica — energet. odd. 5.075 točk, 2. Mehanična delavnica 4.865 točk, 3. OTK — laboratorij 3.750 točk, 4. Livarna sive litine 3.740 točk, 5. Valjarna 3.389 točk, 6. Uslužbenci — komunalni oddelek 1.914 točk, 7. Modelna — livarna in obdel. valjev 1.720 točk, 8. Plavž — šamotna — jeklarna 1.581 točk.

Kegljanje

Borbene partije

1. Plavž — šamotna — jeklarna 374 podrtih kegljev, 2. Uslužbenci — komunalni oddelek 357 podrtih kegljev, 3. Livarna sive litine 345 podrtih kegljev, 4. Modelna — livarna in obd. valjev 334 podrtih kegljev, 5. Elektro delavnica —energetski oddelek 320 podrtih kegljev, 6. Valjarna 318 podrtih kegljev, 7. Mehanična delavnica 301 podrtih kegljev, 8. OTK — laboratorij 249 podrtih kegljev.

3 × 100 lučajev —

1. Rukavina Dane (šamotna) 415 podrtih kegljev, 2. Krajnc Stane (mehanična) 405 podrtih kegljev, 3. Gobov Ante 388 podrtih kegljev, 4-5. Krajnc Srečko (električna) 380 podrtih kegljev, 4-5. Lubej Ciril (livarna) 380 podrtih kegljev, 6. Kunstek M. (valjarna) 363 podrtih kegljev, 7-8. Cmok Ludvik (modelna) 353 podrtih kegljev, 7-8. Petkovič Pavel (plavž) 353 podrtih kegljev, 9. Ocvirk Marjan (jeklarna) 349 podrtih kegljev, 10. Markovič Rajko (uslužbenci) 348 podrtih kegljev.

V disciplini 3 × 100 lučajev mešano je nastopilo 24 tekmovalcev.

Končni vrstni red v kegljanju:

Plavž — jeklarna — šamotna, 2. Usužbenci — komunalni oddelek, 3. Livarna sive litine, 4. Valjarna, 5. Mehanična delavnica, 6. Modelna — livarna in obdelovalnica valjev, 7. Elektro delavnica — energetski oddelek, 8. OTK — laboratorij.

Odbojka

Sodelovalo je 8 ekip, razdeljenih v dve skupini. Za končni plasma so se srečale skupine med sabo in so bili doseženi sledeči rezultati:

1 —2. mesto — Mehanična : Livarna sive litine (15:12, 15:11), 2:0; 3 — 4. mesto — OTK - Laboratorij : Plavž - šamotna — jeklarna (16:14, 15:13), 2:0; 5 — 6. mesto — Uslužbenci - komunala : Električna - energetski (0:15, 0:15), 0:2 7 — 8. mesto — Valjarna - modelna - livarna in obdelovalnica valjev (15:0, 15:0), 2:0.

Skupni plasma

1. Mehanična delavnica, 2. Livarna sive litine, 3. OTK — laboratorij 4. Plavž — jeklarna — šamotna, 5. Elektro delavnica — energetski oddelek, 6. Uslužbenci — komunalni oddelek, 7. valjarna, 8. Modelna — livarna in obdelovalnica valjev.

Nogomet

Kot pri odbojki smo tudi v nogometu imeli dve skupini. Rezultati finalne skupine in vrstni red tekmovanja so naslednji:

1 — 2. mesto — Mehanična: Livarna sive litine 5:4, 3 — 4. mesto — OTK - laboratorij : Plavž - šamotna - jeklarna 1:0, 5. — 6. mesto — Elektro delavnica -energetski odd. : Modelna - livarna - obd. valjev 1:0, 7. — 8. mesto — Valjarna : Uslužbenci - komunala 3:0.

Skupni plasma

1. Mehanična delavnica, 2. Livarna sive litine, 3. OTK - laboratorij, 4. Plavž - jeklarna - šamotna, 5. Elektro delavnica - energetski oddelek, 6. Modelna - livarna in obdelovalnica valjev, 7. Valjarna, 8. Uslužbenci - komunalni oddelek.

Lanskoletni zmagovalec — livarna sive litine — in letošnji favorit je doživel majhno presenečenje, kajti ekipa mehanične delavnice se je za letošnje tekmovanje dobro pripravila in je tako v odločilni tekmi z livarno sive litine zasluženo osvojila prvo mesto. Vse ostale ekipe so se izkazale mnogo boljše kot v preteklem letu, seveda razen uslužbencev in valjarne.

Streljanje z zračno puško

Nastopilo je 19 ekip in 88 posameznikov. Objavljamo rezultate najboljših:

Ekipni plasma

1. Livarna sive litine 391 krogov, 2. Uslužbenci — komunalni oddelek 382 krogov, 3. Valjarna 378 krogov, 4. Elektro delavnica — energetski odd. 377 krogov, 5. Plavž — jeklarna — šamotna 374 krogov, 6. OTK — laboratorij 362 krogov, 7. Mehanična delavnica 360 krogov, 8. Modelna — livarna in obdel. valjev 332 krogov.

Posamezniki

1. Mogelnicki Niko (laboratorij) 88 krogov, 2. Centrih Jože (valjarna) 85 krogov, 3. Rozman Alojz (valjarna) 84 krogov, 4. Rozman Tone (livarna) 83 krogov, 5. Ulaga Tone (jeklarna) 83 krogov, 6. Mlakar Franc (uslužbenci) 81 krogov, 7. Mernik Franc (livarna) 81 krogov, 8. Malec Boris (jeklarna) 80 krogov, 9. Štefančič Pavel (uslužbenci) 80 krogov, 10. Dečman Miha (mehanična) 80 krogov.

Končni vrstni red športnega tekmovanja za pokal Železarne Štore bomo objavili v prihodnji številki »Železarja«, ker je tekmovanje še v teku.

V. T.

Zgoraj: ekipa mehanične, letošnji zmagovalec v nogometu. Sredina: livarna se je morala zadovoljiti z drugim mestom. Spodaj: na tretjem mestu OTK in na četrtem elektroplavž. Kljub hudim bojem so se slikali skupaj.

ZGODBA O VESELI VOŽNJI Z ŽALOSTNIM KONCEM

Začetek ..... obrni

Osnovna organizacija Zveze vojaških vojnih invalidov v Štorah

Zelo malo se sliši o tej organizaciji, mnogi celo ne vedo, da obstoja. Vendar ima precejšnje obveznosti. Njeni pripadniki so ljudje, od katerih so nekateri še sedaj aktivni člani delovnega kolektiva, in ljudje, ki so bili nekoč člani delovnega kolektiva, pa so sedaj osebni ali družinski upokojenci. Manjši del invalidskih oskrbovancev je takih, ki niso bili nikoli zaposleni.

Zveza vojaških vojnih invalidov bo sčasoma prenehala, prav tako kakor bo prenehala Zveza borcev NOV. Vsako leto jih je manj. Leta 1960 smo imeli v evidenci 19 osebnih vojaških vojnih invalidov, 21 vdov in 34 staršev padlih ali umrlih, skupaj 74 oseb. Do junija 1962 je od navedenega števila invalidskih zaščitencev umrlo 12 oseb, tako da jih je jedaj le še 62.

Predvsem mora naša organizacija posvečati vso skrb otrokom padlih borcev v NOV, otrokom fašističnega terorja in pa otrokom umrlih vojaških vojnih invalidov NOV. Nadzira in omogoča vzgojo teh otrok, njih učne uspehe v šolah in pri učenju raznih poklicev v gospodarstvu. Nadalje skrbi za članstvo, se pravi za ljudi, ki uživajo invalidsko zaščito. Skrbi predvsem za njih socialno stanje.

Tu nastajajo pogosto problemi, ki nas ovirajo pri izvrševanju obveznosti. To so predvsem finančne težave, s katerimi se osnovna organizacija bori iz leta v leto. Vsi funkcionarji izvršujejo svoje funkcije brezplačno, ker pa ostane osnovni organizaciji le 50 % od pobrane članarine, denar komaj zadošča za pisarniški material in druge administrativne izdatke.

Sindikalna podružnica Železarne Štore je prav v tem pogledu pokazala vso uvidevnost in nam z izdatnim prispevkom omogočila obdaritev bolnih in onemoglih članov. Za to velikodušno gesto smo se jim že tedaj pismeno zahvalili, ker pa se obdarovanci na obdaritev še čestokrat spominjajo, se ji v imenu obdarovancev in v imenu našega upravnega in nadzornega odbora tudi na tem mestu iskreno zahvaljujemo.

Franc Mekinda

KOMUNALNE SKUPNOSTI ZAVAROVANCEV

(Konec s 6. strani)

alnim enotam za izboljšanje zdravstvenega varstva in za preventivno dejavnost. Pogoji tega kredita pa morajo biti vsaj enaki, kot so v banki.

Posebno važno za poslovanje socialnega zavarovanja je, da bo skupščina pravilno ocenila pogoje za ustanovitev zavoda in da bo formirala tako organizacijo, ki bo zavarovancem jamčila najekspeditivnejše in strokovno pravilno priznavanje pravic.

Vse posle pri neposrednem izvajanju socialnega zavarovanja opravljajo zavodi za socialno zavarovanje, pa naj gre za priznavanje pravic na osnovi zakona in drugih predpisov ali pa za izvajanje sklepov skupščine skupnosti zavarovancev. Zavodi za samostojne organizacije, zasnovane na načelih družbenega upravljanja, imajo svojstva pravne osebe. Zavodi opravljajo vse zadeve kot zakoniti pooblaščenci in zastopniki skupnosti ter v njihovem imenu. Zavode ustanavljajo skupnosti zavarovancev. Skupščina nosti zavarovancev. Skupščine skupnosti zavarovancev imajo torej pravico in dolžnost, ustanoviti za svoje območje ali pa za območje več skupnosti poseben komunalni zavod za socialno zavarovanje.

Komunalni zavod za socialno zavarovanje je samostojna organizacija z lastnim družbenim va samoupravnih organizacij zaupravljanjem in samoupravljanjem delovnega kolektiva. Odnosi med skupnostjo zavarovancev kot družbenopolitičnim činiteljem v izvajanju zdravstvenega zavarovanja in zavodom se urejajo s statutom zavoda in sklepi skupščine skupnosti, če že niso določeni s samim zakonom o organizaciji in fnanciranju socialnega zavarovanja. Zavod je torej z zakonom določen organ za izvajanje socialnega zavarovanja. Vsak zavod mora imeti svoj statut, ki ga potrdi skupščina ali pa skupščina vseh skupnosti, za katere zavod posluje. S statutom se določijo notranja organizacija, način poslovanja, sestav in način oblikovanja organov upravljanje, zavod, njihov delokrog in medsebojni odnosi. To pa ni edino interni normativni akt, po katerem posluje zavod. Organi zavoda sami sprejemajo tudi pravilnike o delitvi dohodka, o delitvi osebnega dohodka in o delovnih razmerjih.

Zavod je predvsem odgovoren za ekonomično uporabljanje sredstev skladov, ki jih zavarovanci posameznih komunalnih skupnosti zbirajo zaradi pokrivanja stroškov, ki nastajajo z izvajanjem zdravstvenega zavarovanja. Zavod mora torej v imenu skupnosti prvi skrbeti za namensko trošenje skladov in plodonosno nalaganje viškov. Zaradi tega zavodi sestavljajo predloge finančnih načrtov v skupnosti, jih predlagajo skupščinam v odločanju, odločajo o vseh pravicah zavarovancev, sestavljajo predlogo splošnih aktov, ki jih sprejemajo skupščine skupnosti itd.

V urejanju odnosov med zavodom in skupnostjo zavarovancev ima skupščina skupnosti še eno pomembno funkcijo: določa namreč višino režijskega dodatka k splošni prispevni stopnji zdravstvenega zavarovanja. Ta režijski dodatek rabi za financiranje zavoda za socialno zavarovanje ter predstavlja njegov dohodek, s katerim samostojno gospodari in pokriva stroške službe socialnega zavarovanja. Ta dohodek zavod samostojno razporeja in deli. Zavod ima svoj organ družbenega upravljanja — upravni odbor, ki ga sestavljajo deloma člani, izvoljeni od posameznih skupščin skupnosti zavarovancev, deloma pa člani izvoljeni od delovnega kolektiva zavoda. Direktor zavoda je po svoji funkciji član upravnega odbora. Glede zastopnikov delovnega kolektiva zakona določa, da število le-teh skupno z direktorjem ne sme presegati ene tretjine vseh članov upravnega odbora. Organ samouprave delovnega kolektiva, ki ima določene pravice pri urejanju notranjih odnosov v zavodu je svet delovnega kolektiva. Poleg teh dveh organov je po zakonu organ upravljanja z zavodom tudi direktor zavoda.

V mesecu novembru 1962

Novi člani kolektiva:

Brglez Ivan, NK delavec, valjarna, Motoh Jože, NK delavec, ekspedit, Gradeček Tomo, NK delavec, livarna sive litine, Mastnak Franc, 4. raz. TSS, naš štipendist, mehanična delavnica, Tripić Slavko, VK strojni ključavničar, OTK, Pušnik Mihael, NK delavec, livarna sive litine, Pušnik Ivan, NK delavec, livarna sive litine, Gračner Milan, NK delavec, livana sive litine, Mičnik Franc, NK delavec, elektroplavž Recko Viktor, NK delavec, valjarna, Gajšek Alojz, NK delavec, valjarna.

Podjetje so zapustili:

Frece Viktor, NK delavec v livarni sive litine, zapustil podjetje po lastni želji; Kovšca Anton, KV ključavničar v mehanični delavnici, sporazumno s podjetjem; Preložnik Mihael, NK delavec v valjarni, odšel sporazumno s podjetjem; Prača Mirko, NK delavec v jeklarni, odšel v preizkusni dobi; Žvegler Emil, NK delavec v valjarni, odšel v preizkusni dobi; Raspotnik Gvido, NK delavec na ekspeditu, je samovoljno zapustil delo; Suler Ludvig, delavec NK v livarni valjev, odšel v JLA; Žolger Anton, NK delavec v valjarni, je odšel v JLA; Avžner Štefan, NK transportni delavec, je odšel sporazumno s podjetjem; Pešut Jurij, star 51 let, je bil zaposlen v mehanični delavnici kot strugar preko 16 let, sedaj je bil invalidsko upokojen; Jurkovič Alojz, star 59 let, je bil zaposlen v energetskem oddelku preko 16 let kot kurjač kotlov, sedaj pa je bil starostno upokojen; Grajžl Peter, star 55 let, je bil zaposlen v našem podjetju kot valjar — varilec in to preko 32 let, sedaj pa je starostno upokojen; Guček Ivan, star 55 let, je bil zaposlen v energetskem oddelku kot kurjač in to preko 10 let, sedaj je invalidsko upokojen.

Poročili so se:

Jazbec Alojz, valjarna; Rozman Marija, uslužbenka v finančnem sektorju in Medved Ivan iz livarne sive litine; Furlani Stanko, mehanična delavnica.

Vsem mnogo sreče!

Naraščaj v družini so dobili:

Krajnc Jože, ekspedit; Mlakar Leopold, energetski oddelek; Ambrož Anton, OTK; Brglez Vlado, promet in Brglez Božena, uslužbenka v skladišču; Rupert Alojz, valjarna; Plahuta Mihael, elektroplavž; Virant Konrad, jeklarna; Užmah Anton, šamotarna; Cmok Martin, skladišče; Pavič Stjepan, jeklarna.

Čestitamo!

Izostanki v mesecu oktobru:

Zaradi bolezni je bilo izgubljenih 2.705 delovnih dni, zaradi rednih letnih dopustov 3.989, zaradi izredno plačanega dopusta 490, zaradi neplačanih izostankov 25, zaradi neopravičenih izostankov 28, zaradi ostalih izostankov 2.703, torej skupaj 9.940 delovnih dni.

Disciplinske kazni

Skupno je bilo v mesecu novembru izrečenih 23 kazni. Vodje enot oziroma obratovodje so izdali odločbe o dicsiplinskih kaznih v 18 primerih in sicer: 10 opominov, 2 ukora, 2 stroga javna ukora, 2 denarni kazni po 2% osebnega dohodka za dobo 1 meseca in 2 denarni kazni po 5% enomesečnega osebnega dohodka za dobo 1 meseca.

Disciplinske komisije pri ODS so izrekle 4 javne ukore in 1 denarno kazen 10 mesečnega osebnega dohodka za dobo 2 mesecev.

Disciplinska komisija pri DS ni zasedala.

Disciplinska komisija pri ODS livarne je obravnavala 1 pritožbo zoper disciplinsko odločbo obratovodje, pa je bila pritožba zavrnjena.

Kaznovani so bili sledeči disciplinski prekrški: neopravičeni izostanki z dela 12, po 2 neopravičena izostanka z dela 2, malomarno in nevestno delo 5, surovi in netovariški odnosi 2, kršenje delovnega reda 1.

NEZGODE

Pri delu so se poškodovali naslednji:

Elektroplavž:

Črešnovar Franc, ki se je pri nakladanju odpadne pločevine v grabilec, udaril v roko. Ta nezgoda je bila že v marcu mesecu. Imenovani je že takrat iskal zdravniško pomoč vendar poškodba ni bila ugotovljena, ker je imel stalne bolečine, je v tem mesecu ponovno šel k zdravniku, kjer je bila ugotovljena že sedem mesecev stara poškodba.

Valjarna:

Krumpak Adolf, pri vtikanju palice je le-ta napravila zanko ter ga opekla pod kolenom desne noge.

Gologranc Martin, pri vlačenju gredic od predproge do fine proge se je opekel na zunanji strani stopala desne noge.

Žolger Vinko, je pri ročnem potiskanju gredic od grobe proge do starih škarij stopil v odprtino, kjer je ravno takrat manjkala valjčnica, v kateri je bilo vroče olje. Opekel si je levo nogo do členkov.

Livarna sive litine:

Gajšek Anton je pri skladanju cevi v kup, stal med kupom in kalupnimi okvirji. Pri tem se je ena cev popeljala ter ga stisnila za stopalo desne noge.

Romih Ivan, je pri zakladanju kupolke vrgel večji kos zlomnine na voziček, pri čemer je odletel drobec železa z drugega kosa njemu v oko.

Verbič Franc, je pri razdiranju kalupnih okvirov za cevi odprl okvir ter s tem sprožil kos vijaka, ki mu je padel na glavo.

Čretnik Martin, se je pri razmajanju modela puše udaril s kladivom po kazalcu leve roke.

Modelna mizarna:

Gradišnik Ivan, je s sodelavcem nakladal vedrovnink za valj na voziček, ki mu je pri tem zdrsnil iz rok ter mu pritisnil roko ob voziček.

Promet:

Šramelj Vinko, pri vožnji štiriosnika in dveh prekucnikov v valjarno je pred kretnico iztiril drugi prekucnik. Pri tem sta imenovanega stisnila robova prekucnikov za koleno leve noge.

Uslužbenci:

Ivanšek Geta, je odnesla pošto v komercialno poslopje ter je pri povratku nazaj padla po stopnicah ter si zvila roko.

Na poti iz dela je Marovšek Marija iz komunalnega oddelka padla po stopnicah pred svojim stanovanjem ter si poškodovala koleno na desni nogi.

Vse nezgode so lažjega značaja ter gre zopet v večina primerih za poškodbe rok in nog (poškodbe rok = 4 primeri; poškodbe nog = 6 primerov). Po en primer pa poškodba glave in očesa.

Velika

SILVESTROVANJE

v vseh prostorih kulturnega doma v Štorah.

Družabne igre

Šaljiva pošta

Horoskop

JEDILA IN PIJAČA PO ZMERNIH CENAH

Konzumacijske listke dobite pri Lidiji Kavka tel. št. 313

IGRA ZABAVNI ORKESTER »E R O S«

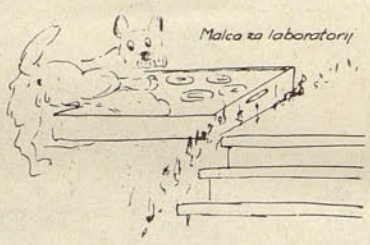

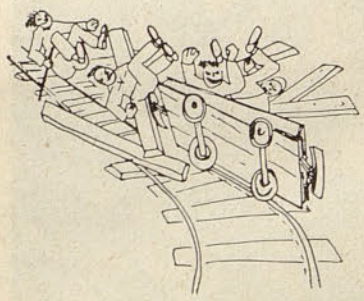

...in konec

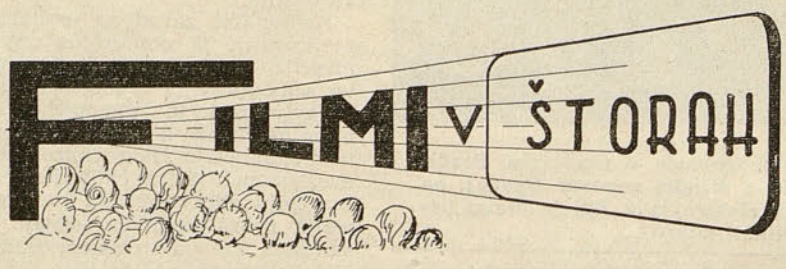

22. in 23. 12. 1962

NOČNI IZLET, jugoslovanski.

Filmska drama govori o problemih naše mladine, ki se oddaljuje od stvarnosti in se izgublja v erotiki. Na nastanek filma so vplivale podobne mladinske skupine kot zloglasne »črne mačke«, o katerih smo dosti brali v Tedenski tribuni.

30. in 31. 12. 1962

MLADOLETNICE, italijanski.

Znani filmski režiser Lattuada pripoveduje v tem filmu nežno zgodbo o mladoletni deklici, ki doživi njeno prvo ljubezen. Z bolečino razočaranje dozori.

1. in 2. 1. 1963

ŽENA DNEVA, italijanska družbena drama.

5. in 6. 1. 1963

AKCIJA, jugoslovanski

Film obnavlja s pomočjo napete, psihološko utemljene zgodbe znan dogodek osvoboditve talcev in političnih jetnikov iz »Piskra« v Celju. Ogled priporočamo že zaradi obnove znanega dogodka iz druge svetovne vojne, ki se je odigral med nami.

12. in 13. 1. 1963

NEPREDVIDENO — francoski film s katerim je bil znani režiser Lattuada nagrajen za režijo na festivalu v San Sebastianu. Osnova vsebine je zgrajena na napeti zgodbi o ugrabitvi dojenčka nekega zelo bogatega industrijalca.

H. Klein: DAS FRÄSEN. Dritte Auflage, Springer Verlag Berlin, 1955. Sig. 219/S.

Fr. Schwerd: SPANENDE WERKZEUGMASCHINEN (Grundlage und Konstr.) Springer Verlag Berlin 1956. Sig. 220/S.

H. Standinger: DAS SCHLEIFEN UND POLIREN DER METALLE. Springer Verl. Berlin 1955. Sig. 218/S.

G. Nieman: MASCHINEN ELEMENTE — Erster Band. Springer Verlag Berlin 19661. Sing. 216/S.

G. Nieman: MASCHINEN ELEMENTE — Zweiter Band. Springer Verlag Berlin 1961. Sig. 217/S.

Fr. Frey: DIE BESCHAFFUNG VON WERKZEUGMASCHINEN DER SPANABL. FERTIGUNG. Springer Verlag Berlin 1961. Sig. 215/S.

Skorbinski: MODELARSTVO — Društvo livarjev Ljubljana 1962. Sig. 163/L.

Merbach: LEITFADEN DER ANALYSE DES INNERBETR. TRANSPORT — VEB — Verl. Berlin 1961. Sig. 133/T.

DAS GRUNDWISSEN DES INGENIEURS — VEB — Verlag Berlin 1961. Sig. 81/U.

Weber: ARBEITSMASCHINEN I. Kolbenpumpen und Kolbenverdichter — VEB — Verlag Berlin 1961. Sig. 221/S.

REFERATI C. I. G. R. E. — Budva 1962. I. II. III. Jugoslovenski nacionalni komitet C. I. G. R. E. Budva 1962. Sig. 110/E.

ZBIRKA TEHN. PROPISA IZ OBLASTI INDUSTRIJE. Službeni list FLRJ. 1962. Sig. 164/R.

FIRST HELPERS MANNUAL — The Dolomitie Refraktiones Association — 1956. Sig. 79/J.

Tolažba pešcem:

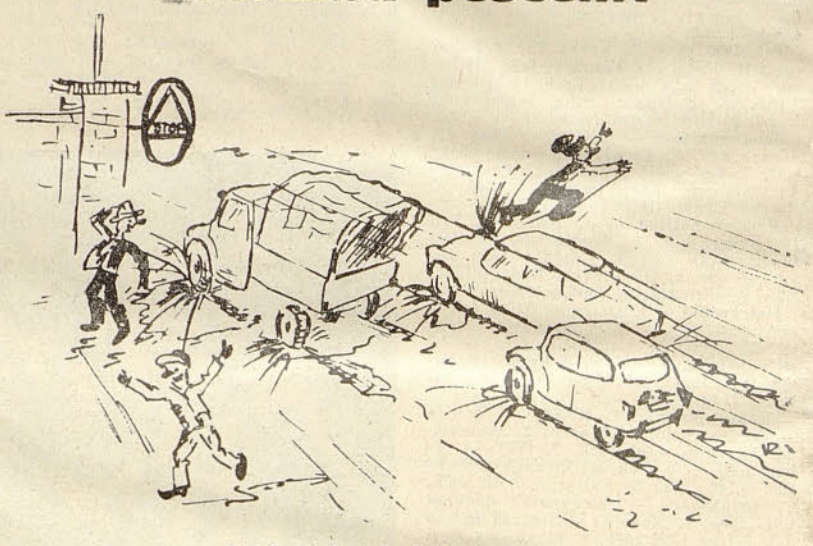

Saj bodo kmalu šoferski izpiti

Naš mali slovarček tujk

distribucija — razdelitev, razdeljevanje
generalizacija — posplošitev, posploševanje
determinirano — določeno (vnaprej)
destruktiven — razdiralen
dekada — desetka
deficit — primanjkljaj
dedukcija — sklepanje iz splošnega na posamezno
hipoteza — domneva, predpostavka
fiktivno — navidezno
intenzivno — poglobljeno, napeto, silno
intervju — pogovor
insistirati — vztrajati pri čem
komunikacija — zveza, povezava, povezanost
kriterij — vidik, merilo
metodologija — način proučevanja
participacija — udeležba
participirati — biti udeležen
toleranca — dopustno odstopanje od nečesa
test — preizkusna naloga
simpozij — znanstveno zborovanje, znanstveno posvetovanje
festival — slavnostna (svečana) prireditev
striktno — dosledno

(Nadalj. iz prejšnje številke)
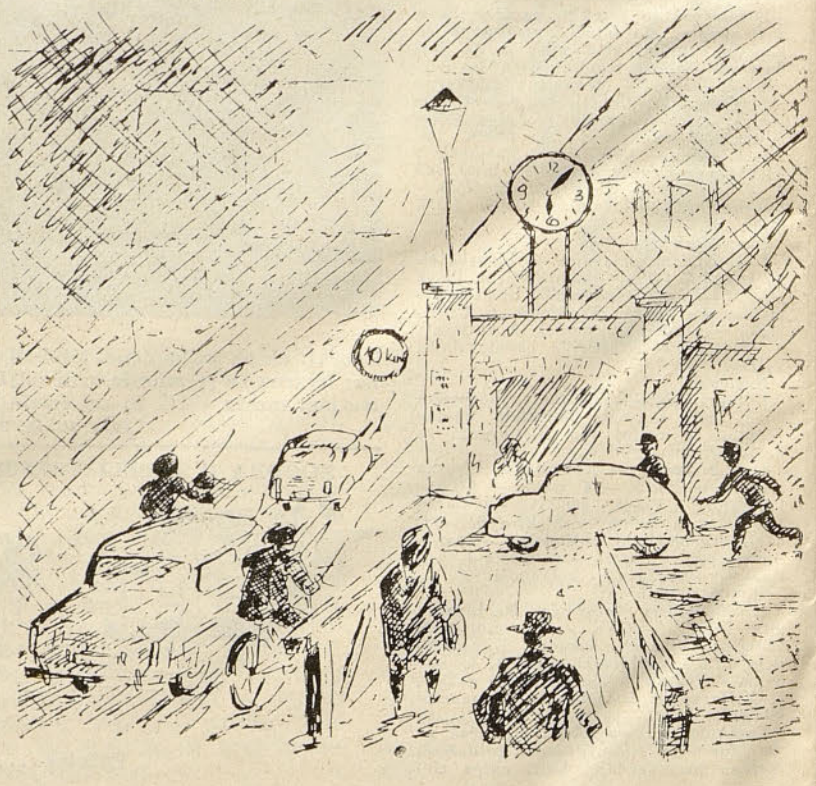
Pet minut čez šesto